L. 10. Kraków, dnia 10. Lipca 1887. Rocznik VIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

dla stoł. król. miasta Krakowa.

Przedpłatę roczną zła. 1, składać można w biurach Komisarzy obwodowych. Właściciele domów w Krakowie otrzymują dziennik rozporządzeń bezpłatnie.

L. 281. prez.

OBWIESZCZENIE.

Prezydyum Magistratu podaje do powszechnéj wiadomości, iż począwszy od dnia 11. lipca r. b. **zmieniono godziny urzędowe w tutejszym Magistracie** w ten sposób, iż w miejsce dotychczasowéj pracy biurowéj od godziny 9. zrana do 1. z południa i od 4. do 6. po południu, wyznaczone zostały godziny urzędowe dla pięciu Wydziałów Magistratu i Budownictwa miejskiego, oraz dla biur pomocniczych, a mianowicie: Wydziału rachunkowego, Kasy miejskiéj, Ekspedytu, Dziennika podawczego i Archiwum — od godziny 8. rano do 2. z południa.

Aby pp. Urzędnikom Magistratu, pozostawić codziennie kilka godzin do swobodnéj pracy biurowéj, uprasza się Szanowną Publiczność, o ile potrzebuje udawać się w swych sprawach do poszczególnych biur Magistratu, aby zgłaszała się tylko w godzinach od 11. przed południem do godziny 2. z południa, z wyjątkiem Kasy miejskiéj i Dziennika podawczego Magistratu, które będą otwarte dla Szanownéj Publiczności od godziny 8. rano do godziny 1. z południa.

Pp. Komisarze obwodowi i targowy, urzędować będą w Magistracie, jak dotąd od godziny 11. do 12. w południe i od godziny 5. do 6. po południu.

P. Fizyk miejski od godziny 11. do 12. w południe.

P. Weterynarz miejski od godziny 10. do 11. przed południem.

Pp. Sekwestratorzy miejscy od godziny 12. do godziny 2 z południa.

W Sekretaryacie Prezydyum Magistratu i Budownictwie miejskiém, będą funkcyonaryusze obecni także po południu od godziny 5. do 6. dla udzielania wyjaśnień w sprawach naglących.

W niedzielę i święta wyznaczone są godziny biurowe dla wszystkich Pp. Urzędników Magistratu od 11. do 12. w południe; Kasa miejska jednak nie uskutecznia żadnych wypłat, lecz przyjmować tylko będzie w ciągu téj godziny pokładne i opłaty za kopanie grobów. —

Kraków dnia 9. lipca 1887. roku.

Prezydent miasta:

Dr. Szlachtowski w. r.

L. 13.261.

OGŁOSZENIE.

Wysokie c. k. Namiestnictwo we Lwowie zatwierdziło reskryptem z dnia 21. czerwca 1887. do L. 37.191. **taryfę dla pojazdów publicznych z miasta na plac wystawy na Błoniach**, jak następuje:

1. Dla dorożek jednokonnych 30 ct.
2. „ „ dwukonnych (fiakrów) 50 ct.
3. Taksy te nie obejmują opłaty za myto.
4. Za czas czekania łącznie z powrotem, przypada należytość taka, jak w mieście.

Co się podaje do powszechnéj wiadomości. —

Magistrat stoł. król. m. Krakowa,

dnia 4. lipca 1887. r.

Prezydent miasta:

Dr. Szlachtowski. w. r.

Ruch budowlany w miesiącu czerwcu 1887. r.

L. porządk.	Dzieln.	Ulica	Nr. domu hipot.	Nr. domu or.	L. Mgtu	RODZAJ BUDOWY i nazwisko właściciela realności	Data rozpoczęcia budowy	Budowniczy projektujący lub robotę prowadzący oraz dotyczący majstrowie
1	I.	Szpitalna	378	4	9276	Budowa schodów. Właść. realn. Jerzy Paryzek.		Talowski budow.
2	„	„ „	394	38	8589	Przebudowa klatki schodowéj i kilku pokoi. Właść. realn. Leopold Reich.		Luks budow.
3	„	„ „	„	„	12123	Przerobienie stajni i wozowni na kuchnię z pralnią. Właść. realn. Leopold Reich.		Luks budow.
4	„	„ „	397	5	8808	Budowa wychodków. Właść. real. Agnieszka Wabińska.		Donhajser budow.
5	„	Grodzka	83	3	8109	Przerobienie sklepu, schodów ganków i komórek kloacznych. Właść realn. Stanisław Stefański.	23/6	Ertel budow. Drozdowski mstr. mur. Zieliński mstr. ciesiels.
6	„	Straszewskiego	506	„	8384	Budowa willi, plany dodatkowe. Właść. realn. Komierowska.		Stryjeński budow.
7	„	Szewska	219	28	11363	Nadbudowa 2-go piętra i budowa nowych komórek kloacznych. Właść. real. Józef Bartl.		Żychoń budow.
8	III.	Zwierzyniecka	„	„	8765	Budowa przystanku Zwierzyniec. Właść. realn. Zarząd budowy kolei cirkumwalacyjnéj.		Przedsiębiorcy budowy kolei.
9	„	„ „	40	15	11872	Budowa szluzy ściekowéj. Właść. realn. Bronisława Romerowa.		L. Tlachna budow.
10	IV.	Łazienna	112	„	6425	Budowa domu dwupiętrowego. Właść. realn. Gustaw Koneczny.		B. Górski budow.
11	„	Garncarska	parcela 200³/₈	budow.	8360	Budowa domu piętrowego. Właść. realn. Karol Stadtmüller.		Talowski budow.
12	„	Szlak			8358	Budowa domu jednopiętrowego. Właść. realn. Elżbieta Ertel.		Ertel budow.
13	„	Krowoderska	40		10621	Budowa stancyi dla stróża. Właś. realn. Franciszek Warzecha c. k. major.		Żychoń budow.
14	V.	Długa	10	20	9246	Budowa nowych komórek kloacznych. Właść. realn. Marya Gędzierska.		Müller budow.
15	„	„ „		45	7881	Budowa dwupiętrowego domu. Właśc. realn. Franciszek Potrzebiński.		Knaus budow.
16	„	„ „	2	4	7226	Budowa kloak i przebudowa stajni na stancye mieszkalne. Właś. realn. Józef Gawełkiewicz.		Jaworzyński budow.
17	„	„ „	53	63	11563	Budowa dwupiętrowego domu. Właść. realn. Antoni Śliwiński.		Ign. Miarczyński budow.
18	„	Pędzichów	59	16	9580	Budowa wychodków. Właś. real. Franciszek Śmieszkiewicz.		Zwoliński budow.
19	VI.	Jasna i Zielona	parcela L.	budow. 282/1	9983	Budowa dwupiętrowego domu. Właść. realn. Salomon Wortsmann.	21/6	Kopald budow.
20	„	Zielona	141		6978	Budowa oficyny dwupiętrowéj. Właść. realn. M. D. Gross.		L. Tlachna budow.
21	„	Basztowa	grunt	m.	11102	Postawienie trybuny. Właśc. Maurycy Liebling.		L. Tlachna budow.
22	„	Św. Sebastyana	125	16	9849	Budowa komórek gospodarczych. Właść. realn. Izaak i Małka Grajowerowie.		L. Tlachna budow.
23	VII.	Stradomska	21	17	10242	Budowa kanału ściekowego, do-		

L. porządk.	Dzieln.	Ulica	Nr. domu hipot.	Nr. domu or.	L. Mgtu	RODZAJ BUDOWY i nazwisko właściciela realn.	Data rozpoczęcia budowy.	Budowniczy projektujący lub robotę prowadzący, oraz dotyczący majstrowie.
						łu kloacznego i zlewu. Właść. realn. Markus Hirsch Januar.		Donhajser budow.
24	VII.	Stradomska	6	6	11286	Rozszerzenie stajni w podwórzu. Właść. real. Zgromadzenie XX. Misionarzy.		Ertel budow.
25	VIII.	Augustyańska	53	24	10638	Powiększenie oficyny według planu dodatkowego. Właś. real. Szymon Kosek.		Donhajser budow.
26	„	Mostowa	330	12	12245	Budowa ogniotrwałego stropu sali. Właść. realn. Julian Judkiewicz.		L. Tlachna budow.
27	„	Józefa	$261/_2$	5	$24022/_{86}$	Reperacya wychodków. Właść. realn. Rubin Neufeld.	$25/_6$	Matusiński budow.

Do L. Mgtu 11561 udzielono koncesyę na budowniczego wskutek reskryptu wysokiego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 16. maja b. r. L. 17749. p. Adamowi Dębskiemu, zamieszkałemu w domu pod l. 13. przy ul. Pawiéj w Krakowie, zaś do L. 9833. udzielono koncesyę na majstra ciesielskiego p. Michałowi Remin vel Romanowskiemu, zamieszkałemu pod l. 4. przy Małym Rynku w Krakowie.

Zestawiono w Urzędzie budowniczym miejskim w Krakowie, dnia 2. lipca 1887. r.

Ceny targowe.

Miara lub waga	Dnia 1. lipca 1887.	I-go gatunku				2-go gatunku				3-go gatunku			
		od		do		od		do		od		do	
		zła.	c.	zła.	c.	zła.	c.	zła.	c.	zła.	c.	zła.	c.
100 Kilogram.	Pszenicy zimowéj. . . .	9	60	9	90	—	—	9	30	—	—	—	—
„ „	Pszenicy jaréj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Żyta	6	$52^1/_2$	6	75	—	—	6	25	—	—	—	—
„ „	Jęczmienia	5	75	6	—	—	—	5	30	—	—	—	—
„ „	Owsa	5	—	5	34	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Grochu	—	—	10	50	—	—	9	35	—	—	8	55
„ „	Jagieł	10	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Fasoli	6	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Tatarki	—	—	7	50	—	—	7	—	—	—	6	60
„ „	Prosa	—	—	6	50	—	—	6	10	—	—	5	50
„ „	Rzepaku zimowego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Rzepaku letniego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Hektolitr	Ziemniaków nowych. . .	1	50	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—
100 Kilogram	Siana	—	—	2	40	—	—	1	80	—	—	1	40
„ „	Słomy	—	—	2	20	—	—	2	—	—	—	1	40
1 Hektolitr	Spirytusu z opł. na 95° Tral.	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Okowity z opłatą na 80° .	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Garn. (4 litr)	Masła 3 Kilogr. 66 Dgr. .	3	20	3	35	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Kilogram	Słoniny	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Soli	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopa (60 sz.)	Jaj kurzych	1	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Litrów	Kaszy jęczmiennéj zwycz.	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	„ tatarczanéj (częstochowskiéj) . . .	1	50	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	„ pszenicznéj . . .	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	„ perłowéj	—	80	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	„ tatarczanéj całéj .	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	„ tatarczanéj łupanéj	1	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Pęcaku	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „	Kaszy jaglanéj	—	90	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—
100 Kilogram.	Mąki pszenicznéj . . .	Nr. 0		Nr. 1		Nr. 2		Nr. 3		Nr. 4		Nr. 5	
		17	90	17	50	17	10	16	70	16	—	15	30

Ceny pieczywa na miesiąc lipiec 1887.
Podali ceny:

Właściciel piekarni	Rożki wiedeńskie	Bułki wiedeńskie	Bułki zwyczajne	Chléb stołowy doborowy	Chléb stołowy zwycz.
	Za jeden cent wypada gramów.				
Bartl Stanisław L. 3. ul. Sienna.	23	30	35	46	$57\frac{1}{2}$
Bartl Józef L. 28. ul. Szewska.	$26\frac{2}{3}$	$26\frac{2}{3}$	30	35	40
Piek. Gust. Barucha w Podgórzu.	23	30	35	N. II. 66	III. 70
Bicz Piotr L. 29. ul Sgo. Tomasza.	20	$26\frac{2}{3}$	40	45	56
Długoszewski Wilhelm L. 22. ul. Szewska.	23	30	40	55	70
Kaparski Teofil L. 6. ul. Stolarska.	20	$26\frac{2}{3}$	30	35	86
Knoll Józef L. 5. Mały rynek.	23	30	30	35	62
Łysakowski Walenty L. 1. ul. Długa.	30	36	45	50	90
Myszkowska Zofia L. 3. ul. Krótka.	piecze tylko sam chléb			35	50
Merkert Aleksander L. 5. ul. Szczepańska.	$24\frac{2}{3}$	$34\frac{2}{3}$	42	66	70
Nowicki Ludwik L. 21. ul. Św. Tomasza.	20	23	30	30	58
Opidowicz Maciéj L. 40. ul. Floryańska.	$26\frac{2}{3}$	33	40	44	50
Owsiak Józef L. 5. ul. Wiślna.	23	23	35	$42\frac{1}{2}$	45
Schmidt Anna L. 44. Floryańska.	30	33	50	64	75
Troczyński Romuald L. 11. ul. Stolarska.	piecze tylko sam chleb			55	80
Węgrzynowska Anna L. 30. ul. Sławkowska.	$26\frac{2}{3}$	33	40	50	50
Wątorski Jan L. 3. ul. Krakowska	25	$34\frac{2}{3}$	44	55	75
Goldschmid Joel L. 37. ul. Mikołajska.	$26\frac{2}{3}$	30	40	80	100
Kleinzeller Jakób L. 1. ul. św. Agnieszki.	$26\frac{2}{3}$	30	40	60	100

Ceny mięsa na miesiąc lipiec 1887. r.

Podali ceny:

a) Rzeźnicy w jatkach poddominikańskich murowanych i drewnianych:

	Jeden kilogram ct.
Mięsa wołowego z części tylnych	56
„ „ „ przednich	46
Polędwicy wołowéj	od 80 do 100
Cielęciny z części tylnych	56
„ „ przednich	44
Baraniny z części tylnych	70
„ „ przednich	60
Wieprzowiny ze skórką	56
„ bez skórki	64

b) Rzeźnicy w sklepach sprzedający:

	Jeden kilogram ct.
Mięsa wołowego z części tylnych	56
„ „ „ przednich	48
Polędwicy wołowéj	od 90 do 100
Cielęciny z części tylnych	56
„ „ przednich	46
Baraniny z części tylnych	70
„ „ przednich	70
Wieprzowiny ze skórką	56
„ bez skórki	64

Przedmioty znalezione.

W czasie od dnia 1. do 30. czerwca 1887. r. złożono w Magistracie następujące przedmioty znalezione, a mianowicie:

Art. 132. pudełko na zapałki.
„ 133. klucz.
„ 134. ośm kluczy.
„ 135. bransoletka blaszana.
„ 136. pulares z kawałkami papieru.
„ 137. bransoletka brązowa.
„ 138. książka do nabożeństwa.
„ 139. kólczyki małe złote.
„ 140. książka do nabożeństwa.
„ 141. bransoletka brązowa.
„ 142. dwie książki żydowskie.
„ 145. 4 złote austr.
„ 146. 50 centów.
„ 147. sylwetka pozłacana.
„ 148. broszka złota,
„ 149. parasol.
„ 150. torba z kawałkiem sera.
„ 152. 1. złoty austr.
„ 153. 2 złote austr.
„ 154. szpilka złota.
„ 155. parasolka.
„ 156. łańcuszek brązowy do zegarka.
„ 157. woreczek z kaszą.
„ 159. 4 klucze.
„ 160. korale.
„ 161. woreczek z Kwotą 30 ct.
„ 162. para rękawiczek.
„ 163. książka do nabożeństwa francuska.
„ 464. dwie portmonetki.

Magistrat wzywa niniejszém właścicieli powyższych przedmiotów, aby celem ich odebrania, zgłosili się do Wydziału III. Magistratu i tam swe prawa własności do tychże udowodnili; w przeciwnym bowiem razie, po upływie jednego roku, nabędą znalazcy niektórych praw do tych przedmiotów, a po upływie dalszych czterech lat, staną się ich właścicielami. —

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa,
dnia 30. czerwca 1887. r.

L. 10590.

ROZPORZĄDZENIE

dotyczące urządzania rusztowań przy budowlach przedsiębranych w obrębie M. Krakowa.

A. Rusztowania stałe.

1. Wszelkie budowy należy wykonywać z rusztowań stałych tak zwanych sztandarowych; zabrania się zaś bezwarunkowo stawiania murów przez rękę, to jest od wewnątrz budynku.

2. Słupy rusztowań (sztandary) winny być jednolite, wkopane w ziemię przynajmniej na 1 metr głęboko i nachylone ku budynkowi w stosunku 1: 12; rozstawienie zaś ich nie może przekraczać miary 5 metrów, licząc od osi do osi. Słupy wspomnione (sztandary) winny mieć wymiary co najmniej 24 cm. średnicy dołem, a 18 cm. średnicy górą i należy obłożyć je dla lepszego umocowania w ziemi kamieniami dobrze ułożonymi i ubitymi.

3. Wiązary (rygle) poziome, łączące słupy rusztowań, nie powinny być w nie wpuszczane, ale umocować je należy na osobnych butach żelaznych, lub też drewnianych klockach, do słupów rusztowań silnie przymocowanych.

Wiązary (rygle) te powinny być z drzewa kantowego, lub z dyli 12 cm. grubych, na kant zakładane i do słupów rusztowań żelaznemi klamrami przybite.

Dla lepszego zabezpieczenia należy wiązary (rygle) do słupów rusztowań linami przymocować, lub gwoździami przybić.

4. Końcowe i środkowe słupy rusztowań winny być za pomocą krzyżów silnie związane przeciw zwichrowaniu się rusztowania. Krzyże te urządzić należy z forsztów 6 cm. grubych.

Podkłady (rygi) mają być odpowiednio grube i w mur co najmniej 15 ctm. wpuszczone i zaklinowane, aby się nie usuwały; odległość ich od siebie ma wynosić co najwyżej 1·5 m. stosownie do grubości używanych desek na podłogi rusztowań.

6. Poszczególne pomosty piętrowe rusztowań winny być z desek szczelnie do siebie przylegających wykonane i tak uszczelnione, aby ani z pięt̓r wyższych na niższe, ani też na dół rumowisko nie spadało. Deski te należy tak ułożyć, aby pod ciężarem robotników nie przeważały się, ani też nie występowały poza ostatnią rygę.

7. Schody (sztagi) łączące piętra rusztowań winny być wykonane na mocnych podkładach (rygach), z desek szczelnie do siebie dostósowanych i stopniami z łat zaopatrzonych.

Desek bez stopni bezwarunkowo używać nie wolno.

8. Tak schody (sztagi) jak same piętra rusztowań mają być ze wszech stron mocnemi poręczami z desek 4 cm. grubych w wysokości 1 m. nad pomostem od wewnątrz rusztowania zaopatrzone.

Druga deska poręczowa, ma dotykać szczelnie do pomostu i chronić od spadania rumowiska poza rusztowanie.

B. Rusztowania wiszące.

1. Przy robotach budowlanych wolno wyjątkowo używać rusztowania wiszącego, lub dającego się przesuwać; potrzeba jednak na to w każdym danym przypadku osobnego zezwolenia Magistratu.

Urządzenia podobne jako też i właściwe roboty winny być wykonywane pod osobistym nadzorem autoryzowanego lub koncesyonowanego technika, lub też majstra, który osobiście odpowiadać będzie za należytą i bezpieczną konstrukcyę rusztowania.

2. Przed założeniem takich rusztowań i oddaniem ich do użytku, zawiadomić należy poprzednio Urząd Budownictwa miejskiego, w celu sprawdzenia, czy rusztowanie odpowiada warunkom bezpieczeństwa.

3. Liny konopne lub żelazne, użyte do podobnych rusztowań winny posiadać co najmniej poczwórną siłę wytrzymałości.

4. Kołowroty (windy) użyte do takich rusztowań, należy odpowiednim hamulcem zaopatrzyć.

5. Przed każdorazowem użyciem takiego rusztowania, należy je dokładnie we wszystkich częściach składowych zbadać.

6. Rusztowania wiszące otrzymać winny odpowiednie urządzenie do opierania się o mur, w celu zmniejszenia ich oscylacyi tj. kołysania się.

7. Przy używaniu podobnych rusztowań należy chodnik zastawić, lub gdzie na to nie pozwala komunikacya, zadaszeniem zabespieczyć.

8 Rusztowania te należy od wewnątrz domu silnie umocować, lub też utwierdzić na odpowiednich krążkach (blokach).

9. Poręcze rusztówań zaszalować należy do wysokości 1-go metra ponad pomost rusztowania, lub też zaopatrzyć je należy mocną siatką drucianą, lub linową w wysokości powyżej podanej, w tym razie na pomoście należy umieścić w celu zabespieczenia od spadania rumowiska na dół, na około pomostu osobne deski przynajmniej 20 cm. wysokie. —

C. Drabiny.

1. Używania drabin do robót budowlanych zamiast rusztowań zabrania się bezwzględnie.

2. Wolno jest jednak używać drabin do robót mniejszych; winny być one atoli od spodu ostro okute, aby się nie ślizgały, górą zaś należy je do stałych punktów przymocować.

3. Przy drobnych robotach jak n. p. malowaniu i naprawach facyaty i t. p. gdzie nie wielka liczba robotników na rusztowaniu pracuje, wolno używać zamiast słupów (sztandarów), drabin pionowo ustawionych.

Drabiny te mają mieć jednak odrabie dołem co najmniej $^{10}/_{15}$ cm. grube; górą zaś 10 cm. i mają być do belek silnie umocowanych przywiązane i dębowymi szczeblami zaopatrzone.

W tym razie nie mogą deski lub podkłady (rygi) na szczeblach drabin spoczywać, ale położyć je należy na osobnych łatach, które do odrabi gwoździami przybić należy, końce zaś ich winny być osobno do odrabi linkami przywiązane.

4. Wszystkie inne urządzenia należy tak samo wykonać, jak powyżej przy słupach (sztandarach) wskazano.

5. Przed użyciem podobnych rusztowań zawiadomić należy poprzednio Urząd Budownictwa miejskiego.

7. Tylko do nagłych robót, nie cierpiących zwłoki jako to: zbicia wyprawy grożącéj spadnięciem, lub usunięcia wiszących rur spadowych, rynien i t. p. wolno wyjątkowo używać drabin.

Drabiny takie winny być silne, jak w punkcie 3. wskazano i należycie umocowane, drabina zaś ma być trzymana przez 2 ludzi, a robotnik pracujący winien być do szczebla i odrabi przywiązany linką od gurtu pod pachami umocować się mającego. —

D. Rusztowania na wewnątrz budynku.

1. Wewnątrz budynku winny rusztowania spoczywać na belkach, przestrzenie zaś całe międzypiętr zasłać należy deskami.

2. Między piętrami należy założyć dla komunikacyi odpowiednie urządzenia, jak to powyżej wskazano.

Wszelkie otwory, jako to: przy schodach, kołowrotach (windach), drzwiowe, przy oknach podestowych itp. należy odpowiedniemi poręczami (baryerami) zabespieczyć w sposób, jak pod A. punkt 8. wskazano. —

Przepisy ogólne.

1. Każdą budowę należy wykonywać pod kierunkiem autoryzowanego cywilnego inżyniera lub architekta, lub téż egzaminowanego, urzędownie upoważnionego budowniczego, który odpowiedzialny jest w myśl §. 13 ust. bud. dla m. Krakowa z dnia 18. lipca 1883. r. L. 63. Dz. ust. i rozp. krajowych wobec Władzy osobiście za jakość roboty, materyał, oraz za wykonanie budowy we wszystkich jej częściach, jako téż za zarządzenie wszelkich środków bezpieczeństwa podczas budowy.

2. Kierujący budową złożyć ma przed jéj rozpoczęciem osobiście w Urzędzie Budownictwa miejskiego w księdze na ten cel przeznaczonej deklaracyę, własnoręcznie podpisaną, że prowadzenie a względnie kierunek budowy obejmuje i za nią bierze na się wszelką odpowiedzialność.

3. Kierujący budową winien podać Urzędowi Budownictwa miejskiego nazwiska majstrów przy budowie zajętych; obowiązany jest również do zawiadomienia Urzędu Budownictwa miejskiego o każdéj zmianie budowy, przed jej rozpoczęciem.

4. W czasie budowy lub przebudowań i powiększenia istniejących już budynków, jako téż w czasie napraw zewnętrznych domów, jak niemniéj wykonywania robót na facyatach domów itp. w ogóle w czasie wszystkich robót wyszczególnionych w §. 1. ustawy budowniczéj dla m. Krakowa, należy wspomniane budowy, roboty i naprawy oznaczyć na zewnątrz łatwo dającą się spostrzedz tabliczką, na któréj wyrażone być ma nazwisko kierującego budową i majstrów przy niéj zatrudnionych.

5. W czasie roboty lub naprawy przy pokryciu dachów itp. majstrowie odpowiedzialni są wobec Władzy osobiście, gdyby należycie nie zastawili chodnika.

Tabliczka z nazwiskiem majstra robotę prowadzącego, winna być umieszczona w ten sam sposób jak w §. 4. postanowiono.

6. Wszyscy przekraczający niniejsze przepisy, jak również autoryzowany technik, lub budowniczy a względnie majster kierujący robotami, którzy są odpowiedzialni za jakość rusztowań i bezpieczeństwo robotników na budowie, karani będą w myśl §. 59. ustawy budowniczej dla miasta Krakowa z 18. lipca 1883. Dz. u. kr. L. 63. a względnie ces. rozp. z 20. kwietnia 1854. L. 96. Dz. u. p. i rozporz. min. z 30. września 1857. L. 198 D. u. p. Oprócz tego budowy prowadzone bez kierownictwa osób do tego upoważnionych, z Urzędu zamknięte zostaną.

Przepisy niniejsze nie uwalniają od odpowiedzialności w drodze sądowéj w przypadkach ustawą karną objętych.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje tymczasowo od dnia 1. lipca r. b. tak długo, dopóki Rada miasta innych postanowień nie uchwali.—

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa,

dnia 15. maja 1887 r.

Prezydent miasta:

Dr. Szlachtowski w. r.

SPRAWOZDANIE

Prezydenta miasta Krakowa

z czynności Rady miejskiéj i Magistratu

za rok 1886.

odczytane na posiedzeniu Rady miejskiéj w dniu 3. marca 1887.

Idąc za przykładem większych miast rządzących się własnym statutem, przedłożyłem Radzie miejskiej dnia 26. stycznia 1886. sprawozdanie z czynności Rady miejskiéj i Magistratu za rok 1885. Podobne sprawozdanie czynię za rok 1886.

I. Dziennik podawczy.

W zeszłoroczném sprawozdaniu przedstawiono wprowadzenie téj uproszczonéj manipulacyi, iż niektóre pisma nie przechodzą przez *dziennik podawczy* i wydział, lecz dostają się bezpośrednio do właściwych załatwiających organów. Wskutek tego liczba pism dziennika podawczego, która w roku 1884. wynosiła 43,411, w roku 1885. uczyniła tylko 32,826, przeto zmniejszyła się o 10,585 liczb.

W roku 1886. nastąpiły dalsze podobne uproszczenia, mianowicie w sprawach taks wojskowych, wezwań wojskowych do ćwiczeń i kontroli, zgłoszeń popisowych, w sprawach asenterunku, kwaterunku, dostarczania podwód, mobilizacyi armii, wydawania certyfikatów przynależności, opłaty od psów, nareszcie przez Kasę miejską wykazywanych zaległości. Wskutek tego liczba pism dziennika podawczego, która w roku 1884. wynosiła 43,411, zaś w roku 1885. 32,826, wyniosła w roku 1886. tylko 24,647, przeto w porównaniu z poprzednim rokiem 1885 zmniejszyła się o 8.179, zaś w porównaniu z rokiem 1884. o 18.764.

W Wydziale V. zaprowadzony dziennik dla spraw wojskowych wykazuje 11,662, zaś dziennik prezydyalny 590 pism.

Mniejszą liczbę pism dziennika podawczego nie można, jak to w zeszłoroczném sprawozdaniu powiedziano, uważać za zmniejszenie się spraw miejskich i czynności, bo przy ciągłym wzroście miasta, te nie zmniejszają się, lecz przeciwnie wzrastają.

Aby mieszkańcom Krakowa oszczędzić trudu osobistego chodzenia do biór, lub téż podawania pism tyczących się bezpieczeństwa, porządku i czystości do dziennika podawczego, urządzoną została w końcu roku 1885. w sieni ratusza skrzynka na składanie doniesień i zażaleń mieszkańców. To urządzenie okazało się rzeczą praktyczną, albowiem w roku 1886. wyjęto ze skrzynki takich pism 248.

Załatwienie odbywa się szybko przez wydanie bezzwłocznych poleceń do odpowiednich organów i tylko wtenczas, jeżeli to nie mogło się stać w krótkiéj drodze, pismo poszło przez dziennik podawczy do właściwego Wydziału. —

II. Archiwum.

W roku 1886. odbywało się dalej uporządkowanie aktów archiwalnych. Uporządkowano 276 wielkich konwolutów, zaś 2677 mniejszych zwojów, razem więc 2953 sztuk.

Także wyszkartowano akta począwszy od roku 1856. do roku 1865. włącznie.—

III. Biblioteka miejska.

Liczba ksiąg wzrasta z każdym rokiem. Obecnie biblioteka posiada:

1. Dzieł treści ustawodawczéj tomów . . .	276
2. Treści prawniczéj i administracyjnéj . . .	150
3. Sprawozdań, projektów, broszur i t. p. w sprawach miejskich	469
4. Rozmaitéj treści	170
Razem egzempl.	1065

Zbiory ustaw w innych prowincyach Austryi i innych państwach obowiązujących, dalej dzieła treści prawniczéj, administracyjnéj, finansowéj, szkolnéj, przemysłowéj i ekonomicznéj, nareszcie dzieła traktujące o rozmaitych urządzeniach miejskich, są tak dla radców miejskich jak i urzędników Magistratu bardzo pożądane.

Do życzenia jest, aby się biblioteka miejska w tych kierunkach zwiększyła i wypadałoby na kupno dzieł przeznaczyć rocznie pewną, chociażby skromną sumę. —

IV. Zmiany w składzie Rady miejskiéj i Magistratu.

W skład Rady miejskiéj weszli:

W miejsce zmarłego Ludwika Zieleniewskiego, pan Konrad Wentzl.

W miejsce zmarłego Maksymiliana Zatorskiego, pan dr. Ludwik Wiszniewski.

W miejsce na własne żądanie występującego Ekscelencyi dra. Wiktora Kopffa, pan dr. Leon Blumenstock.

W ciągu roku umarli:

Górski Alojzy, dyetaryusz; Bryganti Stanisław, dyetaryusz; Madzaj Piotr, pachołek.

W stały stan spoczynku przeniesiony został p. Ludwik Bukowski, komisarz targowy.

Uwolniono ze służby p. Albina Burzyńskiego, sekwestratora miejskiego i Jakóba Siemińskiego, stróża plantacyjnego.

Mianowani zostali:

Pan Stefan Żołdani, adjunkt budownictwa, budowniczym. Pan Wincenty Wężowicz, adjunkt budownictwa, inspektorem budowniczym.

Pan Wincenty Wdowiszewski, inżynier cywilny, inspektorem budowniczym.

Pan Eustachy Śmiałowski, inżynier powiatowy, inżynierem drogowym.

Pan Aleksander Biborski, dyetaryusz, asystentem budownictwa.

Pan Jan Zubrzycki, asystent Lwowskiej Politechniki, asystentem budownictwa.

Pan Laurenty Gromczakiewicz, adjunkt Magistratu, prowizorycznym komisarzem obwodowym.

Panowie: Stanisław Balicki, Teodor Kosiński, i Władysław Kusionowicz aplikantami.

Pan Ignacy Przylipski, zastępcą sekwestratora miejskiego.

Panowie: Edward Patryn, Gabryel Górski, Jan Krudowski, Adam Kośmiński, Michał Patkaniowski i Albin Burzyński, dyetaryuszami.

Jan Banach pachołkiem; Szymon Biernat i Józef Król, grobarzami na cmentarzu. —

V. Posiedzenia Rady miejskiéj, Sekcyj, Komisyj i Magistratu.

W ciągu roku 1886. odbyły posiedzeń i załatwiły spraw:

	Ilość posiedzeń	ilość załat. spraw
1. Rada mieiska	29	291
2. Sekcya I.	56	955
3. Sekcya II.	15	160
4. Sekcya III.	16	260
5. Sekcya IV.	20	87
6. Sekcya V.	13	249
7. Komisya administracyjna . . .	6	72
8. „ plantacyjna	5	38
9. „ sanitarna miejska . . .	4	46
10. „ wodociągowa	3	—
11. „ gazowa	6	—
12. „ przemysłowa	10	69
13. „ Muzeum techn.-przemysł.	2	13
14. „ sanitarna mięsz. cyw.-woj.	9	81
15. „ statutowa	4	—
16. „ brukowa	6	30
17. „ kanałowa	7	30
18. Ankieta drożyźniana	1	1
19. Komisya teatralna	2	—

Razem więc było posiedzeń Rady miejskiéj, Sekcyi i Komisyi 214 i załatwiono 2382 spraw. Magistrat odbył 79 posiedzeń i załatwił 2.766 spraw. —

VI. Załatwienie spraw we Wydziałach i Biórach Magistratu.

Według dzienników we Wydziałach i Biórach prowadzonych było w r. 1886:

We Wydziale: I.	Numerów	2.458
„ „ II.	„	7.940
„ „ III.	„	5.227

We Wydziale IV. Numerêw	2.627	
„ „ V. „	2.587	
„ „ V. w dzienniku dla spraw wojskowych	11.662	
W biórze prezydyalnêm . .	590	
„ Budownictwa miejsk.	3.984	
„ fizyka miejskiego .	870	
Załatwiono razem	37.945	

We Wydziale I.	2249	pozotało	209
„ „ II.	7043	„	897
„ „ III.	4974	„	253
„ „ IV.	2225	„	402
„ „ V.	2462	„	135
„ „ V. z dziennika dla spraw wojskowych . .	11.051	„	611
W biórze prezydyalnêm . .	580	„	10
W Budownictwie miejskiêm .	3.907	„	77
W Biórze fizykalnêm . . .	865	„	5
Załatwiono razem .	35.346	poz.niezał.	2.544

Wskutek wniesionych rekursów do c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego zmieniono 62 orzeczeń Magistratu, zaś 254 zatwierdzono. —

VII. Ekonomat miejski.

Ekonomat przez swoją działalność ujął część czynności Budownictwu miejskiemu, Wydziałowi szkolnemu, przemysłowemu, wojskowemu, gdyż do Ekonomatu należy uskutecznianie napraw i .sprawianie sprzętów nietylko w budynkach będących własnością miasta Krakowa, ale także sprawianie sprzętów do Zakładów miejskich, oraz utrzymywanie wynajętych na różne cele pomieszkań.

W tym celu sporządził Ekonomat w roku 1886. kosztorysy napraw przedzimowych w budynkach miejskich, szkołach i koszarach, zrobił plany i kosztorysy regulacyi górnego koryta rzeki Rudawy, plany i kosztorysy drogi na Błoniu miejskiêm, wykazy nieprawnie zajętych i odstąpić się mających gruntów sąsiednim właścicielom celem uregulowania granic, wybudował most przez Rudawę na Błoniu miejskiêm, przeprowadzono odgraniczenie gruntów miejskich na Grzegórzkach i w mieście od strony Grzegórzek, nadto zajmował się Ekonomat uzupełnieniem inwentarza na wypadek cholery w ten sposób, iż takowy w myśl uchwały Komisyi cholerycznêj uzupełnił, a do 40 łóżek przygotował wszelkie potrzebne rekwizyta, resztę zaś dawnych sprzętów i bielizny wyreperował i uporządkował.

W roku 1886. załatwił Ekonomat 2 537 akt i zarządzeń, wydał 2724 zamówień do 145 dostawców, sporządził 84 list płacy robotników dziennych, wydał 782 poświadczeń odbioru. Książek poboru materyałów wydano 37, nadto na 248 zażądań wydano wprost z zapasów różne przedmioty.

Rachunków z roku 1885. załatwiono . .	799
a rachunków „ 1886 „ . .	1.823
Razem ,	2.612

W księdze materyałów zapisano 938 pozycyj przychodu, a 4271 pozycyj rozchodu.

W księdze ruchomości zapisano 648 pozycyj przychodu a 538 pozycyj rozchodu.

Komisyj odbyto 262, nadto posiedzeń z Komisyą dla drobnych sprawunków Ekonomatu 102.

Podczas przejazdu Najjaśniejszego Pana Ekonomat zajmował się sprawieniem wszelkich przyrządów do oświetlenia miasta.

Przeprowadził dostawę węgla i drzewa tak do szkół, jak i budynków miejskich, z osobistym dozorem.

Dla łatwiejszego gospodarstwa starano się połączyć w jedną całość posiadłości gminy miasta Krakowa w Dąbiu, co w roku 1886. przyszło do skutku i gmina miasta Krakowa oprócz 3 morgów użytych na szkółkę, posiada własność swoją za nowym przekopem Wisły w całości, która wraz z odstąpionêm przez c. k. Rząd opuszczonêm łożyskiem Wisły, mierzącem 46 morgów, razem wynosi 101 morgów, z tych 101 morgów wydzierżawiono 34 morgi pod pokosy siana i takowe przyniosły 380 złr. 70 ct.

W opuszczonêm korycie Wisły wypleciono 6 rzędów płotków, przez co łożysko to zostało zamulone zupełnie, prócz kilku wyparzelisk. —

VIII. Budownictwo miejskie.

Czynności Budownictwa miejskiego jako Wydziału Magistratu.

W roku 1886. wpłynęło do Dziennika Budownictwa ogółem liczb . . . , ...	**3.984**
z tych załatwiono	3.907
Pozostało przeto .	77

Oprócz tego wpłynęło do Budownictwa liczb **1.420** w krótkiêj drodze z innych Wydziałów Magistratu.

Ogólny przeto wpływ wynosił **5404** liczb.

Komisyj odbył Urząd Budownictwa 1960 — a uczestniczył przy 230 posiedzeniach Magistratu Sekcyj, Komisyj i Ankiet. —

A. Budowle prywatne.

W 1886. roku Magistrat, jako władza policyjno-budownicza, zatwierdził ogółem na zasadzie technicznych opinij Urzędu Budownictwa miejskiego **656 planów bubowy.**

W szczególności pozwolono na budowę:

14 domów parterowych,
28 „ jednopiętrowych,
24 „ dwupiętrowych,
3 „ trzechpiętrowych,
10 oficyn parterowych,
14 „ jednopiętrowych,
13 „ dwupiętrowych,
7 nadbudowań I. piętra,
7 „ II. piętra,
3 „ III. piętra,
13 domów przebudowy,
12 oficyn przebudowy,
24 budowy nowych wychodków,
12 przebudowań wychodków,
8 zmian dachów na ogniotrwałe,
63 wewnętrznych przerobień domów,
36 zewnętrznych „ „
33 budowy werand, kiosków i t. p.
33 budowy prywatnych szluz,
28 budowli studni,
118 napraw dachów,
71 wyprawień i odnowień facyat frontowych,
22 pozwoleń na drobne roboty,

1 budowa mostu drewnianego,
2 budowy nowych lodowni,
8 zezwoleń na zburzenie domów uznanych za pustki,
39 zezwoleń na wydzielenie gruntów,
15 zezwoleń na zburzenie domów i oficyn w celu przebudowania.

Z powyżéj wymienionych udzielonych pozwoleń wykonano ogółem **537**.

Biorąc roboty ważniejsze poszczególnemi dzielnicami miasta — to wykonano w 1886. roku następujące budowle:

Rodzaj budowy	Dzielnica							Ogółem.
	I.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Domów parterowych	1	—	1	—	—	—	2	4
„ I piętrowych	1	2	3	1	3	—	3	13
„ II. „	1	2	3	4	8	—	3	21
„ III. „	—	—	2	—	—	—	1	3
Oficyn parterowych	1	1	2	1	3	—	1	9
„ I. piętrowych	—	2	2	4	1	—	2	11
„ II. „	1	2	1	2	3	2	—	11
Nadbudowań I. piętra . . .	—	1	—	—	1	—	—	2
„ II. „	1	—	—	—	—	1	2	4
„ III. „	2	—	—	—	—	—	—	2
Przebudowy domów	7	1	1	—	1	1	5	16
„ oficyn	—	2	—	2	—	—	1	5
Nowe wychodki	5	—	2	4	3	—	5	19
Przebudowy wychodków . . .	4	—	—	3	1	2	2	12
Dachy ogniotrwałe	4	2	1	—	—	—	—	7
	28	15	18	21	24	6	27	139

Oprócz powyżéj wymienionych budowli wykonano w 1886. roku następujące mniejsze roboty budowlane:
63 przerobień wewnętrznych w domach,
36 „ zewnętrznych w domach,
20 budowli werand itp.,
33 „ szluz prywatnych,
28 „ studni prywatnych,
118 napraw dachów,
71. wypraw i odnowień facyat,
26 drobnych przeistoczeń w domach,
2 lodownie,
1 most drewniany,

Największy przeto ruch budowlany był w Dzielnicach: I., V., VI. i VIII.; najmniejszy zaś w Dz. VII.

Oprócz tego zburzono 15 domów i oficyn.

Za pustki uznano 8 domów, z tych 2 w dzielnicy I, 2. w Dz IV., 2 w Dz. V, i 2 w Dz. VIII.

Na grobowce na Cmentarzu miejskim zatwierdzono 48 planów; wykonano zaś na Cmentarzu m. 42 nowe murowane grobowce.

W r. 1886. wydał Magistrat odpowiednie rozporządzenie dotyczące budowy kloak, dołów kloacznych oraz kanałów i szluz prywatnych; jak również rozporządzenie dotyczące okien otwierających się na zewnątrz i rozporządzenie w sprawach ogólnych budowlanych.

B. Budowle gminne.

I. Drogi.

W 1886. roku wydano na utrzymanie dróg i bruków w mieście Krakowie ogółem Zła.: 44.636. ct. 29

Z tego przypada na drogi 21.761,82 zla.
na mosty 594.65 „
nowe bruki 22.279,82 „

W 1886. roku wykonano roboty następujące:
w brukach 15.861,58 m² powierzchni
nowych szos 3000,00 m² „
naprawiono szos 47000,00 m² „

Poszczegolnie biorąc wykonano:

Szosy stare.

a) Przerobiono lub naprawiono szosy w ulicach: Zwierzynieckiéj, nad Wisłą, na Groblach, Czarnowiejskiéj, Karmelickiéj, Krupniczéj, Wolskiéj, Straszewskiego, na Podwalu, Szczepańskiéj, Śtei Gertrudy, Bernadyńskiéj, na Podzamczu, Wiś'néj, Franciszkańskiéj, Łobzowskiéj, Batorego, Garncarskiéj. Długiéj, Krowoderskiéj,na Szlaku, Warszawskiéj. Zacisze, Pawiéj. Lubicz, Rakowickiéj, Strzeleckiéj, Starowiślnéj, Wielopole, Kopernika, Grzegórzeckiéj i t. d.

W tym celu użyto **4.222 m³** kamienia porfirowego po 4,50 zła. za 1m. t.j: za **18.999,00 zła.**

Obszar naprawionych dróg porfirowych wynosi ogółem **47·000 m².** powierzchni:

b) Ze starego wytłuczonego kamienia wapiennego naprawiono w ulicach: Wygoda, Studenckiéj i na Rybakach **5440 m².** powierzchni dróg, a przy użyciu na ten cel **270 m³.** kamienia kosztem **162.00 zła.**

c) Do naprawy szos wymienionych użyto do pokrycia konserwy 1023,5 m² piasku — kosztem **921,17 zła.**

d) Dniówki i furmanki przy robotach j. w. wynoszą 701 dni roboczych i 86 dni furmanek przy ogólnym koszcie **881,04 zła.**

e) Walec parowy systemu Awelling i Porter w Rochester sprowadzony w 1886. roku, wywalcował do **500.000 m²** szosy, tj szos naprawionych i nowych kosztem **231,31 zła.** Nadmienić tu wypada, że przy oszczędności roboczéj walca, drogi walcowane ciężarem do 12,000 kilo, znacznie się polepszyły.

f) Przy drogach założono **600 m. bież.** nowych poręczy drewnianych kosztem **510.22 zła.**

g) Naprawiono most Zwierzyniecki na Rudawie i przepusty w ulicy Loretańskiéj, Długiéj i Warszawskiéj kosztem 594,65 zła.

Nowe szosy.

a) Szosa pomiędzy ul. Długą a Strategiczną ze starego wapiennego materyału około 400 m² kosztem **57.08 zła.**

b) Szosa w ulicy Helclów z kamienia wapiennego w obszarze **1917,40 m²** kosztem **2788,57 zła.**

c) Szosa na rampie przed c. k. Laboratoryum chemicznem z żwiru grubego wiślanego w obszarze 373,88 m² kosztem **350 zła.**

d) Szosa w ulicy Koletek, ze żwiru grubego wiślanego wraz z chodnikami i ściekami z kamienia porfirowego i wapiennego razem 1876,50 m² kosztem **2683,20 zła.**

2. Bruki.

a) W ulicach: Nowéj, Skawińskiéj, Pustéj, Dietla, Śtéj Katarzyny, Miodowéj, Krakowskiej, Mosto-

węj, Estery i Jakuba wybrukowano chodniki i ścieki kamieniem łamanym wapiennym w obszarze 2.463 m² powiechrzni, kosztem **1002 zła.**

b) Na placu Ś-go Ducha wybrukowano w sposób jak wyżej **160 m²** pow. kosztem **59,37 zła.**

c) W ulicy Długiéj zabrukowano **70 m²** pieńkami porfirowymi, kosztem 156,37 zła.

d) W ulicach Biskupiéj, Dolnych młynów, Ś-go Filipa, Karmelickiéj, Kopernika, Krótkiéj, Krzywéj, Krowoderskiéj, Lubicz, na placu Matejki, ulicy Pawiéj, Straszewskiego, Szpitalnéj, Zielonéj, Zwierzynieckiej i t d. Zabrukowano w ogólnéj powierzchni w ściekach i chodnikach **5942,69 m² 3760 02 zła.**

e) Wzdłuż toru tramwajowego wykonano naprawy w obszarze **1600 m²** pow. kosztem 621 zła.

f) Naprawy asfaltów starych uskuteczniono w powierzchni 118.80 m² kosztem **313,55 zła.**

g) W rynku głównym założono na betonie w chodniku od ulicy Szewskiéj do Szczepańskiéj nowy asfalt w pow. 436,0 m² kosztem **2238.11 zła.**

h) Na ulicy Batorego założono nowy chodnik z pieńków, porfirowych w pow. **360 m²** kosztem **810,33 zła.**

i) W ulicach Jasnéj i Śgo Sebastyana wykonano chodniki z pieńków porfirowych, w obszarze **1180,02 m²** pow. kosztem **1636 91** zła.

k) W ulicach Gołębiéj i Jagiellońskiéj wykonano bruki następujące:

Chodnik z płyt tarnopolskich	**86.0 m²**
„ „ porfirowych	**47.0 m²**
„ „ starych	**845,14 m²**
Bruk w ul. Gołębiéj z pieńków wapiennych	**289.00 m²**
Bruk z pieńków porfirowych	**462,00 m²**
Chodnik betonowy naokoło gmachu Nowego Uniwersytetu	**425.20 m²**

Ogółem **2154 34 m²** kosztem **5716,67 zła.**

l) W ulicy Wiślnéj założono **271,0 m²** chodnika próbnego kosztem 492 20 zła.

Próby wykonano każdą, w obszarze 10 m² powierzchni a mianowicie:

1) Z płyt tarnopolskich 50/50 cm. (piaskowiec)
2) Z płyt kózkich 50/60 cm. (piaskowiec zbity)
3) Z płyt tarnopolskich 30/30 cm. (piaskowiec)
4) Z płyt obrabianych porfirowych 30/40 cm.
5) Z płyt wapiennych 30/40 cm.
6) Z asfaltu nowego na betonie 15 cm. grubym
7) w grubości 2.5 cm.
8) Z betonu piasek i cement w stosunku 3:1 w grubości 15 ctm. zatartego na gładko.
9) Z asfaltu mięszanego stara masa z nową w stosunku 1:1 w grubości 2.5 cm. na betonie.
10) Z betonu na zwirze i cemencie w stósunku 3:1 z zatarciem w stósunku piasek i cement 1:1 a powierzchni kratkowanéj.
11) Z płyt szatawskich z bazaltu sztucznego kratkowanych.
12) Jak wyżéj z płyt karbowych.
13) Z płyt betonowych miejscowego wyrobu.
14) Z płyt cementowych morawskich w 2 gatunkach i o 2ch barwach.

3. Budynki gminne.

a) Rekonstrukcya wychodków w szkole na Kazimierzu na placu Wolnica kosztem 476 zła.

b) dto w szkole na Piasku przy ulicy Rajskiéj kosztem 160 zła.

c) Zbudowano parkan około kościoła Śgo Floryana kosztem 1.390 zła.

d) Zbudowano werandę w ogrodzie angielskim kosztem 179 zła.

e) Tamże sztachety drewniane kosztem 250 zła.

f) W koszarach obrony krajowéj zbudowano na betonie podłogę w sali rekrutów kosztem 633 zła.

g) W muzeum narodowém wykonano roboty w celu zabezpieczenia tegoż kosztem 263·28 zła.

h) W rzeźni miejskiéj zbudowano kryte stanowisko dla cieląt kosztem 496 zła.

i) W szkole na placu Wolnica założono nowe rury spadowe kosztem 173 zła.

k) Odbito wyprawę tamże kosztem 50 zła.

l) Ustawiono na plantacyach m. pomnik Jadwigi i Jagiełły kosztem 1.047.83 zła.

m) W szkole u św. Ducha wymieniono belkowania kosztem 1258 zła.

n) Wykonano adaptacye w halli głównéj w rzeźni miejskiéj kosztem 353 zła.

o) Przykryto dach na Sukiennicach i zabezpieczono rynny tamże kosztem 1494 zła.

p) Zbudowano publiczny wychodek na Stradomiu kosztem 598 zła.

r) Zbudowano szluzę w klasztorze pp. Felicyanek kosztem 128.66 zła.

Ogółem wydano na roboty budowlane 8.950.77 zła,

Oprócz robót poniżéj wymienionych zbudowano podwójną szkołę przy ulicy Miodowéj na Kazimierzu.

Budowa ta jest na ukończeniu, z preliminowanéj na ten cel summy wypłacono dotąd 57692·74 zła.

Budowa ta wykonana w t. zw. rohbau w 3 kolorach cegły — mieści 12 sal szkolnych, mieszkanie kierownika, 2 tercyanów, kancelarye dyrektora i nauczycieli oraz zbiory naukowe i kosztować ma 78.000 zła.

4. Kanały.

W 1886. roku zbudowano nowych kanałów ogółem 772 metr. b. kosztem: . . . . . . 9650 zła.:

Z tego przypada:

a) Na kanał w ulicy Zwierzynieckiéj wykonany w długości **480 mb.** o profilu 0.60/0.90 m. kwota 6.200 zła,

b) Na kanał w ulicy Zielonéj, wykonany w długości **160 mb**- w profilu 0.60/090m. kwota 1500 zła.

c) Na kanał w ulicy krakowskiéj w długości **132 mb.** o profilu 0 60/0.90 m. kwota 1.950 zła.

Wszystkie kanały wykonane są z betonu i zaopatrzone są w okienka włazowe 50/50 cm. kryte żelaznemi lanemi pokrywami, oraz w studzienki zlewowe, zamykane hermetycznie wodą.

d) Na starych kanałach miejskich umieszczono w roku 1886 r. nowych klap żelaznych **sztuk 24** kosztem **960 zła.**

e) W różnych punktach miasta urządzono dla ujęcia ścieków i sprowadzenia ich do kanałów studzienki z odpowiedniém zamknięciem wodném ogółem **14 sztuk,** kosztem **500 zła.**

f) W ulicach jak następuje, wykonano w starych kanałach **22 większych 48 mniejszych** napraw

kanałowych, a mianowicie w ulicach: w Plantacyach przy ul. Śtéj. Gertrudy, na Małym Rynku, na ulicy Miodowéj, na Podzamczu, na placu Szczepańskim i inne.
Naprawiono stare kanały kosztem **3.000 zła.**
Ogółem wydatkowano na kanalizacyę miasta kwotę **14,110 zła**.

5) Projekta wykonane w roku 1886.

1) Plan i kosztorys na budowę nowéj rzeźni dla trzody chlewnéj (7 planów).
2) Plan i kosztorys na budowę lodowni w rzeźni m. (1 plan).
3) Plan i kosztorys na budowę podjazdu krytego na 12 wózków tamże (1 plan).
5) Plan i kosztorys na budowę krytego schroniska dla cieląt (1 plan).
5) Plan na budowę szopy na walec parowy (1 plan) z kosztorysem.
6) Plany i kosztorysy na pokrycie tarasów w Sukiennicach (2 plany).
7) Plany na roboty budowlane, wykonano w 1886 r. powyżéj wymienione z dotyczącemi kosztorysami (ogółem 6 planów).
8) Plany szczegółowe budowy szkoły na Dajworze (16 planów).
9) Plany i kosztorysy na budowę kanałów (4 plany).
10) Plan na topiarnię łoju w rzeźni miej. i na pracownię maszynisty tamże (2 plany).
11) Plany sytuacyjne do kontraktów i t.p.
Ogółem wykonano w 1886 r. **209 planików** w skali przepisanéj katastralnéj.
12) Projekt na stanowisko wołów na Grzegorzkach stajnie, szopy i t.p. z kosztorysem (1 plan).
13) Projekt i kosztorys na zabudowanie kopca pod wieżą ratuszową (1 plan).
14) Projekt i kosztorys na przerobienie zlewów w Strażnicy pożarnéj (1 plan).
15) 3 plany szczegółów do budowy nowéj rzeźni.
16) Projekt i kosztorys na nową wagę dla akcyzy (1) plan).
17) Projekt na rozszerzenie Cmentarza budowę muru okalającego 1 plan i kosztorys.
18) Projekt na budowę muru w ogrodzie Angielskim (4 plany).
19) 25 planów pomiarów kubatury i kwadratury sal budynków szkolnych i miejskich, według na miejscu dokonanych pomiarów.
20) Pomiary gruntów wykonał Urząd Budownictwa miej.
21) Wytknięto nowe linie regulacyjne dla 14 ulic.
22) Wykonano w interesach Gminy 8 oszacowań.
23) Wykonano projekt regulacyi Błoń i Rudawy.
Planów przeto sporządzono ogółem **287 sztuk**
24) Sporządzono wykaz obszaru ulic i placów publicznych, przy zestawieniu powierzchni zabudowanéj i podwórzy w mieście.

IX. Cmentarz miejski.

Do czynności przydzielonych Urzędowi Budownictwa miejskiego należy także nadzór techniczny i kontrola nad cmentarzem.

Cmentarz miejski dawniejszy mierzy ogółem **22 mórg 950. sążni □ wied.**
Do tego dokupiono w r. 1886. **16 mórg. 1100. sąż. □**. Ogólna przeto powierzchnia cmentarza wynosi **39. mórg. 450. sążni □**.
W 1886. roku wymurowano na cmentarzu tak zwanym starym **42 grobów familijnych.**
Grobów stałych zakupiono na cmentarzu starym **110.**
Grunt na ten cel prywatnym odstąpiony mierzy **377. metrów □**. powierzchni, za który zapłacono **775l. zła. 25. ct.**
Na utrzymanie ścieżek opłaciły strony budujące groby **228.64. zła.**
W 1886. roku pochowano na cmentarzu miejskim ogółem **2215 ciał** z tego przypada: **1190** ciał starszych, **55** osób wojskowych, **4** obcych **966**. dzieci.

X. Zarząd czyszczenia miasta.

Czynności tu należące przydzielone są również Urzędowi Budownictwa miejskiego.
Zakład czyszczenia miasta składa się z oddziału czyszczenia dołów kloacznych i czyszczenie kanałów miejskich.

a) **Czyszczenie dołów kloacznych**

Oddział ten składają:
Dozorca czyszczenia miasta,
Maszynista,
7 fornali,
4 robotników.
Zakład rozporządza **14.** końmi zaprzęgowymi.
Park składa się z 1 maszyny parowéj systemu Talarda, z 1 wozu rekwizytowego 6 żelaznych dwu metrowych beczek i 12 jednometrowych beczek na wozach.
Czyszczenie dołów w 1886. roku odbywało się przez **263½ dni.**
W czasie tym wypompowano **10.553 m.³** kału i **867. m.³** z dołów kuchennych zlewnych.
Oprócz tego wypompowano **758,5. m.³** wody ze studzien i bajora przy ulicy Zielonej.
Ogółem w 1886. r. wypompowano za pomocą maszyny Talarda **12.179 m.³**
Oprócz tego wywieziono **146·77 m.³** kału stałego, który maszyną nie mógł być wypompowany razem przeto usunięto z miasta **12325·77. m.³** kału.
Do uprawy roli zabrano w okolice miasta **435 m.³** kału.
Z dokładnego obliczenia przez Magistrat Sekcyi ekonomicznej przedłożonego, pokazuje się, że w r. 1886. wypompowanie i wywóz metra sześciennego nieczystości kloacznych kosztowały razem 98½ centa. Ponieważ dawniéj płacono za to prywatnemu przedsiębiorcy po 1 zła. 50 ct. w roku zaś 1886. wywieziono z miasta 12325 metrów sześc. przeto oszczędność Gminy z zaprowadzenia systemu Talarda, wynosi już w pierwszym roku więcéj niż 6300 zła. pomijając korzyści sanitarne i dogodność mieszkańców. Z powodu energicznego wywozu nie ma obecnie żadnych zaległości w dołach. Tem bardziéj też właściciele ziemscy w pobliżu Krakowa, zrozumiawszy dobrze ważność nowego urządzenia dla siebie, wynajęli od miasta wszystkie beczki jednometrowe

Ze względu, że przyrządy Talardowskie są czynne codziennie i że w razie popsucia się. lub gruntownego czyszczenia maszyny parowéj, musiałby wywóz nieczystości ustać zupełnie, proponuje sekcya ekonomiczna, nabyć dla miasta drugą maszynę parową, która ma być zrobioną na miejscu w Krakowie, zupełnie na wzór téj, która znajduje się w posiadaniu miasta i funkcyonuje bardzo dobrze. Sekcya ekonomiczna wnosi także powiększenie parku Talarda przez dokupienie 20 metrów węża blaszanego w tym celu, by można doły kloaczne w kilku bardzo głębokich realnościach wypróżnić z ulic i placów publicznych, bez potrzeby wjeżdżania do wnętrza.

b) Czyszczenie kanałów miejskich.

Oddział ten składają:

1. fornal.

8. robotników, a do wywozu użyta jest jedna (1) para koni.

Oprócz tego rozporządza oddział ten stojący pod nadzorem dozorcy, 2 wozami, jednym beczkowozem, kieratem, wiadrami do wydobywania kału.

Kanały miejskie są stale rewidowane i według potrzeby bywają czyszczone.

5 razy czyszczono kanały: pod Rynkiem głównym i ulicami: Grodzką, Sławkowską Śtej Anny, Śgo Tomasza, Śgo Marka.

4 razy czyszczono kanały: pod placem Szczepańskim i ulicami: Szewską, Sienną, pod Małym Rynkiem, Miodową i Dietla.

3 razy czyszczono kanały pod ulicami: Szeroką, Stolarską, Wiślną, i Śgo Jana.

2 razy czyszczono kanały pod ulicami: Reformacką, Pijarską, Szpitalną, Śgo Krzyża, Jagiellońską, Gołębią i Krakowską.

1 raz czyszczono kanały w ulicach: Floryańskiej, Mikołajskiej, Brackiej, Senackiej, Kanoniczej, Poselskiej, Podzamcze, Śtej Gertrudy, Śtej Agnieszki, Koletek, Józefa i Podgórskiej. W tych ulicach wykonano t. zw. wywózki części stałych tamujących wolny odpływ w kanałach.

W innych ulicach nie podanych powyżéj, czyszczono kanały raz tylko w przeciągu całego roku.

Kanał główny pod Zamkiem przy wylocie do Wisły czyszczono 3 razy w ubiegłym roku.

Robotnicy kanałowi zajęci byli w chwilach wolnych wywożeniem śniegu, lodu, przy robotach ochronnego wału pod Skałką, w lecie wywożeniem rumowiska z robót kanałowych. Ci zajęci są także przy odbieraniu paszy dla koni.

W celu przygotowania planu ogólnego kanalizacyi miasta, zarządziło Budownictwo miejskie pomierzenie starych kanałów miejskich.

Dotychczas pomierzono kanały w 40 ulicach.

XI. Rewizya domów

Z powodu szerzenia się cholery w Węgrzech Komisya sanitarna anticholeryczna na posiedzeniu dnia 28. września 1886. r. uchwaliła między innymi środkami zaradczymi, także zorganizowanie trzech Komisyj rewizyjnych dla 3 obwodów miasta. Każda z tych komisyj składa się z komisarza i lekarza obwodowego, urzędnika budownictwa i zaproszonych miejskich obywateli. Zadaniem téj Komisyi jest rewizya wszystkich domów w miejscu po kolei, w obecności właściciela lub zarządcy domu i zbadania, czy i jakie nieporządki zachodzą pod względem sanitarnym. Do końca roku 1886. wpłynęło raportów:

	raportów
1. Z komisyi rewizyj. I. obw.	144
2. Z komisyi II. obwodu	204
3. Z komisyi III. obwodu	133
Razem	481.

raportów.

W załatwieniu tych raportów wydano pisemne polecenia do właścicieli domów

w I. obwodzie	87
II. obwodzie	186
III. obwodzie	106
Razem	379

Temi poleceniami wezwano właścicieli domów do wykonania rozmaitych robót, z pozostawieniem rekursu do Rady miejskiéj w terminie dni 14. Dotychczas wniesiono rekursów:

Z I. obwodu	9
II. obwodu	13
III. obwodu	18
Razem	40

Dalsze rewizye domów zostały z powodu śniegów przerwane.

Spraw odnoszących się do policyi miejscowéj załatwiono 500, a do tego dodać należy 248 wskutek doniesień i skarg przez mieszkańców do puszki składanych.

XII. Straż pożarna miejska.

W roku 1886. było wypadków pożaru 44 a to:
5 dachowych;
7 kominowych;
9 pokojowych;
4 piwnicznych;
3 sklepowych;
6 materyałów łatwo zapalnych.

Prócz akcyi ratunkowéj przy pożarach, użyto jeden pluton straży do ratowania zagrożonych ludzi w kopalni galmanu w Sierszy.

W ciągu roku pełniła straż pożarna:
216 razy pogotowie wieczorne w teatrze;
85 razy w cyrku;
13 razy na koncertach;
32 razy na balach i zabawach tańcujących w salach publicznych;
57 razy przy spaleniu słomy po chorych;
2 razy na Wiśle przy wylewie przez trzy dni;
8 razy w bożnicach w czasie świąt.

Pompierzy byli także używani do burzenia domów, parkanów, rozmaitych przystawek i do opróżnienia mieszkań grożących zawaleniem. Zachodziła taka potrzeba w 14 wypadkach, a użyto do tego 90 ludzi. Na zastępstwo chorych pachołków magistrackich i tercyanów szkolnych użyto 281 ludzi.

Do wywożenia śniego w I-szym kwartale 1886. roku użyto furmanek:
184 miejskich,

11 z zakładu czyszczenia dołów;
2799 dostarczonych przez zakontraktowanego dostawcę.

Łącznie wywieziono:
36.218 fur śniegu, a z téj ilości 6.867 fur śniegu z toru tramwajowego.

Do téj roboty użyto prócz pomocników miejskich, jeszcze 1859 aresztantów.

W roku 1886. ziewano gościńce w czasie upałów, według tego, czy są mniéj, lub więcéj uczęszczane i użyto do téj czynności, prócz miejskich koni jeszcze 396 koni, dostarczonych przez zakontraktowanego dostawcę zaprzegów, a to od 20. maja do 9. października. Do tego wypotrzebowano 4 752 metrów sześciennych wody.

Robotnicy czyli pomocnicy straży pożarnéj zamiatali codzień rynek główny, wszystkie placy, przechody i przejazdy plantacyjne, stanowiska fiakierskie i przechody krzyżujących się ulic, a po wykonaniu téj roboty, czyścili gościńce po porządku, głównie gościńce komunikacyjne co 2-gi lub 3-ci dzień, mniéj uczęszczane co 4-ty dzień, a inne raz na tydzień.

Do zamiatania ulic i placów zwykłym sposobem, to jest za pomocą mioteł, użyto prócz służby miejskiéj nadto 2063 aresztantów.

Gmina posiada maszynę do zgarnywania błota i śniegu, która potrzebuje do zaprzęgu 2 pary koni z obsługą.

Zgarnuje śnieg świeżo spadły na godzinę z przestrzeni około 800☐ metrów; zaś błoto rzadkie na gościńcu ugniecionym na godzinę z przestrzeni około 1500☐ metrów.

Ponieważ Gmina nie posiada szczelnych pak wozowych do wywożenia rzadkiego błota, musi takowe leżeć po bokach gościńców do stężenia. Zachodzić będzie potrzeba sprawienia odpowiednich pak wozowych; najwłaściwiéj z cienkiéj blachy żelaznéj.

Maszyna do zamiatania gościńców jest bardzo praktyczną. Gmina posiada jedną taką maszynę, która tylko jednéj pary koni do zaprzęgu potrzebuje, atoli dalszéj obsługi wymaga, jako to: 2 pary koni do kropielników, aby przed takową gościniec mający być zamiatanym nieustannie lekko kropiły; nadto potrzebuje: 6-ciu robotników do pompy, do napełnienia próżnych beczek, następnie: 6-ciu robotników za maszyną do robienia kupek z zamieconego na wał pyłu: a w końcu: 2 pary furmanek z obsługą do zbierania tych zmieciony ch kupek śniegu.

Pomocnicy straży pożarnéj pełnili nadto rozmaite inne roboty, a mianowicie:

Dostarczono 119 razy furmanek do odwiezienia ubogich chorych lub nagle zmarłych.

Dawano pomoc Budownictwu miejskiemu do rozgarnywania konserwy na gościńcach, przyczém było zatrudnionych 47 furmanek i 376 ludzi.

Dano 54 ludzi szkołom miejskim do przenoszenia i ustawienia sprzętów szkolnych.

Użyto 50 pomocników do wykopania słupów latarnianych i zamienienia latarń.

Wywozili 104 razy popiół i śmieci z budynków miejskich, t. j. z Magistratu gmachu obrony krajowéj, z Akademii sztuk pięknych, z zakładu nieuleczalnych kalek, z jatek i ze szkół.

Zatrudniono 12 furmanek i 16 pomocników do zbierania rzeczy ofiarowanych przez mieszkańców miasta Krakowa dla pogorzelców Stryja.

XIII. Wydział rachunkowy i Kasa miejska.

Wydział rachunkowy otrzymał do załatwienia:

1) Z różnych Wydziałów Magistratu rachunków	2.256
2) Z Ekonomatu miejskiego	2.508
3) Rachunków celem zapisania do ksiąg Wydziału rachunkowego	5.903
Razem rachunków	10.672

Dzienniki pojedyńczych funduszów wykazują:

We funduszu miejskim obrotowym . . .	18.506 poz.
We funduszu zakładowym	370 „
We funduszu depozytów miejskich . . .	985 „
We funduszu rozmaitych fundacyj . . .	359 „
We funduszu Sukiennic	524 „
We funduszu pożyczki Arcyksięcia Rudolfa	689 „
We funduszu pożyczki Dietla	177 „
We funduszu pożyczki premiowéj . . .	98 „
We funduszu amortyzacyjnym	265 „
We funduszu poborów akcyzowych . . .	552 „
We funduszu Stowarzyszenia pogrzebowego	342 „
We funduszu emerytalnym	1.642 „
We funduszu Muzeum narodowego . . .	50 „
We funduszu gazowni miejskiéj	23 „
Razem Dzienniki funduszów zawierają .	24.522 poz.

Obrót Kasy miejskiej.

przedstawia się:

Przychód:

W gotowiznie	2.940.168 zła.	90 ct.
W papierach	1.199.965 zła.	37 ct.

Rozchód:

W gotowiznie	2.873.136 zła.	16 ct.
W papierach	600.767 zła.	43 ct.

Ogólny obrót kasowy wynosi:

W gotowiznie	5.813.305 zła.	6 ct.
W papierach	1.800.732 zła.	80 ct.

XIV. Czynności Komisarzów obwodowych.

Dzienniki podawcze Komisarzów obwodowych wykazują:

W obwodzie I.	Numerów	2378
II.	„	2048
III.	„	2804

Wystawiono świadectw ubóstwa celem umieszczenia w szpitalu publicznym:

W obwodzie I. . .	634
II. . .	687
III. . .	678

Wydano świadectw moralności i stanu majątkowego do użytku Sądów:

W obwodzie I. . .	60
II. . .	62
III. . .	95

Oprócz tego Komisarze obwodowi wydawali liczne świadectwa ubóstwa osobom starającym się o uwolnienie od stempli, od opłaty szkolnéj o zniżenie ceny jazdy kolejowéj i t. d.

Za przekroczenia przepisów tyczących się porządku i czystości w mieście niezamykanie sklepów w niedziele i dnie świąteczne, i t. d. nałożono kary pieniężne:

W I. obwodzie 101
II. „ 35
III. „ 195

Poleceń czuwania nad wykonaniem robót terminowych wydano:

Do Komisarza I. obwodu 183
II. „ 247
III. „ 178

Komisarze obwodowi brali udział w zarządzonych komisyach, a takich komisyj było:

W I. obwodzie 104
II. „ 350
III. „ 218

XV. Biuro statystyczne.

W roku 1886. biuro ukończyło ogólne zestawienie dotyczące powierzchni miasta Krakowa, oraz statystyki domów i ludności według spisu z r. 1880. i z końcem roku przystąpiło do drukowania rezultatu tych zestawień.

Również, stosownie do uchwały komisyi statystycznéj, biuro przystąpiło do zbadania statystyki ubogich, i w tym celu udało się do wszystkich stowarzyszeń dobroczynnych i klasztorów, oraz duszpasterzy z prośbą o szczegółowy wykaz funduszów ubogich i osób, którym udzielono wsparcia w r. 1885. Odpowiedzi od chrześciańskich stowarzyszeń nadchodzą i zostaną opracowane, co zaś do stowarzyszeń dobroczynnych izraelickich, ociągają się one z przesłaniem odpowiedzi, lecz jest nadzieja, że przy pomocy zboru izraelickiego powiedzie się skłonić te stowarzyszenia do zadosyćuczynienia zawezwaniu, aby przedstawić pełny obraz dobroczynności publicznéj w naszém mieście.

Uchwałą Rady Miejskiéj z 23. grudnia 1886 r. Biuro statystyczne otrzymało polecenie przedstawiania co lat 5 dokładnéj statystyki szkolnéj. W wykonaniu tego polecenia biuro przedstawiło projekt wykonania spisu dzieci w wieku szkolnym zostających, i na mocy uchwały z 10. maja 1886 odbył się w dniach 1. i 2. czerwca spis dzieci w wieku szkolnym będących przy pomocy 150 honorowych komisarzy. Rezultat spisu, po przeprowadzeniu obliczeń i stósownéj kontroli, jest teraz przedmiotem opracowania w biurze statystycznèm.

Biblioteka biura statystycznego liczy obecnie dzieł 186 w 393 tomach.—

XVI. Areszt miejski.

W roku 1886. było w aresztach miejskich 3.216 osób. Z tych wyszupasowano 2199. Oprócz tego wykonano karę aresztu za różne przekroczenia administracyjne na 267 osobach.

Do kancelaryi aresztów wpłynęło i załatwiono 3.321 Numerów.

Strawę ciepłą, składającą się z dwóch potraw, pobiera areszt miejski za zezwoleniem c. k. Ministeryum sprawiedliwości z kuchni więziennéj, zostającej pod własnym zarządem c. k. Sądu karnego za opłatą 8 centów od jednéj porcyi. Całodzienna porcya chleba o 840 gramach kosztuje $5^1/_4$ centa, i dla tego wyżywienie jednéj osoby wynosi dziennie $13^1/_4$ centów.

XVII. Hala licytacyjna.

W hali licytacyjnéj przeprowadzono w roku 1886. 23 licytacyj w drodze egzekucyi administracyjnéj, w celu ściągnięcia zaległych podatków rządowych i uzyskano z pobieranego 1% od ceny kupna 4 zła. 58 cł., które wniesiono na rzecz funduszu miejskiego do kasy miejskiéj.

Sądowych licytacyj w hali licytacyjnéj nie było.—

XVIII. Dziennik rozporządzeń dla stoł. król. miasta Krakowa.

Dziennika rozporządzeń wyszło w roku 1886. numerów 36.

Dziennik rozporządzeń wydawany jest w tym samym kierunku, jak w roku poprzednim.

Z zapowiedzianych listów fundacyjnych ogłoszono dotąd w 3 dodatkach listów 18.

W myśl uchwały Sekcyi I. z dnia 19. października 1886 w wydawnictwie Dziennika na rok 1887, zajdzie ta zmiana, że każdy egzemplarz opatrzony będzie datą wydania dziennika, a ruch budowlany w ten sposób notowany będzie, że tylko wykazywane będą główne budowy. —

XIX. Sprawy zdrowotne.

I. Co do oczyszczenia gruntów.

Zbudowano kanały:
w ulicy Krakowskiéj, od ulicy Dietla do ulicy Józefa;
w ulicy Zwierzynieckiéj, od plant do Rudawy;
w ulicy Zielonéj, od ulicy Dietla do połowy łąki Śgo Sebastyana.

Zbudowano wiele poprawnych dołów kloacznych i naprawiono zepsute szluzy kanałowe i doły kloaczne.

Założono planty na nasypisku Staréj Wisły, od mostu kolejowego na Wielopolu, aż do wylotu ulicy Śgo Sebastyana.

2. Co do wody.

Zasypuje się stawisko w realności Librowskich.

Mierzy się falowanie wody gruntowéj w studni położonéj w podworcu magistrackim.

3. Co do powietrza.

Szluze kanałowe gminne, jak i prywatne zaopatruje się w zamknięcia wodne, rury rynnowe zużywa się do wentylowania kanałów.

Zbudowano nowe wychodki publiczne przy końcu ulicy Grodzkiéj i na nasypisku Staréj Wisły.

Zabroniono bić bydło po domach w mieście.

Zalecono zbudować lodownię dla jatek.

Zarządzono rewizyę sklepów z mięsem przed ich użyciem co do ich urządzenia.

Polecono opracować plan lepszéj wentylacyi a głównie wychodków niektórych szkół miejskich.

4. Co do pomieszkań.

Pokasowano wiele pomieszkań piwnicznych niezdrowych.

Polecono na planach domów, mających się przerobić lub nowo budować, naznaczać pomieszkanie dla stróża.

Wydano instrukcyą dla budowy wychodków, urządzenia zlewów, zamknięcia otworów kanałowych w podworcach, przewietrzania komórek kloacznych i kanałów itp.

5 Bezpieczeństwo publiczne.

Zarządzono środki zabezpieczające ludzi przy zrzucaniu śniegu.

Zakazano właścicielom realności wypróżniać dołów kloacznych, bez zawiadomienia o tem Magistratu.

Poruszono sprawę urządzenia drzwi w kościołach, bożnicach i innych miejscach publicznych.

Opracowano instrukcyę dla służby, zajętej przy czyszczeniu dołów kloacznych tak pod względem służbowym, jak i bezpieczeństwa dla jej zdrowia i życia.

6. Zapobieganie chorobom.

Zaprowadzono wszelkie środki, jakieby mogły zapobiedz zawleczeniu cholery do miasta; zajęto się przygotowaniem szpitali i w ogóle środków leczniczych na wypadek pojawienia się cholery i poczyniono wszelkie przypotowania, aby można zapobiedz szerzeniu się cholery, gdyby w mieście panowała.

Szczepienie ospy przeprowadzono liczniejsze, niżeli po inne lata.

Nad dziećmi szkolnemi rozciągnięto ścisłą konrolę, aby między sobą nie szerzyły chorób zaraźliwych.

Zarządzono zakładanie kagańców psom, na czas panowania między nimi wścieklizny.

Wysłano dwie osoby przez psy pokąsane na leczenie do Pasteura w Paryżu, a jedną do Dra Ullmana w Wiedniu.

Wysłano kosztem miasta Dra Walentowicza do Pasteura w Paryżu, aby się nauczył szczepić przeciw wściekliźnie.

Uchwalono sprawić przyrząd desinfekcyjny dla tępienia zarazków chorobowych.

Rewizyę domów odbywano, aby wykryć w nich wady sanitarne i takowe usunąć.

7. Inne zarządzenia sanitarne.

Ogłoszono drukiem sprawozdanie fizyka miejskiego na rok 1884.

Poruszono sprawę odpowiedniejszego podziału godzin szkolnych w pensyonatach.

Dokonano badania chemicznego chleba i mąki w mieście sprzedawanéj, czy i o ile sporysz zawierają.

Zbadano chemicznie skład kilku wód studziennych, niektórych pokarmów i napojów, a to w celu przekonania się, czy nie zawierają składników zdrowiu szkodliwych.—

XX. Sprawy ubogich.

Manipulacya co do wspierania ubogich miejscowych datkami pieniężnymi, jak i ubogich obcych gmin najczęściéj przejezdnych odbywała się w r. 1886. tak samo, jak w r. 1885. tj. systemem kartkowym. W r. 1886 zgłosiło się o wsparcie osób 752.

Otrzymało wsparcie z funduszu podręcznego i innych jak: Gaffenki, noworoczne datki, datki dla ubogich składane przez nabywających obywatelstwo austryackie i t. p. osób 629.

W domu miejskim kalek nieuleczalnych i rekonwalescentów było z końcem roku 1885. 71 osób.

Kosztem miasta utrzymywano:
W zakładzie księdza Siemiaszki 24 sierot.
U Siόstr Miłosierdzia 13.
U prywatnych osób 30 sierot.
W zakładzie Józefitów 9 sierot.
W Towarzystwie Dobroczynności jednę sierotę.
Utrzymywano 15 podrzutków.
Stałe wsparcie dano 9 starcom i kalekom.—

XXI. Sprawy przemysłowe.

W ciągu roku wydano koncesyj na rozmaite przemysły koncesyonowane 74.

Wydano kart przemysłowych:
1) na przemysł wolny 213;
2) na przemysł rękodzielniczy 129;
2) książek domokrążniczych 12.

Zorganizowano Stowarzyszenia przemysłowe: a) właścicieli hoteli i domów zajezdnych i łazienek, oraz traktyerników; b) pokostników i lakierników; c) piekarzy czarnego pieczywa.

Liczba dotychczas zorganizowanych Stowarzyszeń przemysłowych wynosi 40, z których 26 ma już zatwierdzone statuta.

Liczba przekupniów sprzedających towar po placach publicznych, lub roznoszących wiktuały, jak pieczywo, owoce i t. p. wynosi 538. Przekupniów siedzących po sieniach domów jest 58, z tych w mieście 25, a na Kazimierzu 33.

Na targach dokonano 21 zaborów rozmaitych artykułów żywności, przeważnie masła zarobionego, niedojrzałych owoców, zwierzyny lub ryb, w niewłaściwéj porze łowionych.

Przeprowadzono 377 rozpraw ustnych, w sporach między majstrami a ich pomocnikami.

W przeważnéj części załatwiono te sprawy w krótkiéj drodze, bez wydania pisemnych orzeczeń.

Przeprowadzono daléj 601 dochodzeń z majstrami rękodzielniczymi, względnie kupcami wyznania mojżeszowego, z powodu nieregularnego uczęszczania uczniów do szkoły przemysłowéj, względnie z powodu niewpisania ich do téj szkoły.

Ze stronami spisywano protokóły na rejestrach karnych i wydawano częścią na piśmie orzeczenia, częścią upominano winnych ustnie.

120 majstrów skazano na grzywny po 10 zła., a 324 terminatorów na karę 24 godzinnego aresztu.

Liczba terminatorów wpisanych do 5 szkół przemysłowych wynosiła z początkiem roku szkolnego 1278. Uczniów religii katolickiéj było 931, zaś mojżeszowéj 347.

Pozostało z końcem roku szkolnego 887 terminatorów, z których klasyfikowano z dobrym postępem 584, ze złym postępem 303. Nie klasyfikowano 391 terminatorów.

Liczba uczniów, którzy otrzymali nagrodę wynosiła 65, nagroda zaś 272 zła.

Nauki w szkołach przemysłowych udzielało 5 kierowników i 41 nauczycieli.

Koszta utrzymania szkół przemysłowych, które Gmina Miasta Krakowa z własnych funduszów poniosła, wynosiły kwotę 9.268 zła. 86 ct.

Przekupniów za wykupywanie żywności przed godziną dozwoloną, za sprzedaż rozmaitych artykułów w miejscach niedozwolonych, tudzież za inne przekroczenia targowe, doprowadzono z Komisaryatu targowego, lub przez organa c. k. Dyrekcyi Policyi 8 osób, które po przesłuchaniu karano, albo kilkugodzinnym aresztem, albo też upomnieniem ustném.

Zaprowadzonych ustawą z dnia 8. marca 1885. l. 22 D. u. p. książeczek robotniczych wydano pomocnikom przemysłowym w ciągu roku 1886. sztuk 579.—

XXII. Bazar wyrobów krajowych.

Dnia 18. marca 1886. uchwaliła Rada miejska założyć w Krakowie „Bazar wyrobów krajowych.“ Wedle równocześnie uchwalonego statutu celem Bazaru jest przyjmować na sprzedaż wyroby krajowego przemysłu i takowe sprzedawać we własném imieniu na rachunek producentów, po cenie przez tychże oznaczonéj, a z ceny otrzymanéj pobiera Bazar tytułem wynagrodzenia za wszelkie wydatki i czynności połączone z utrzymaniem Bazaru i wykonaniem sprzedaży 10%.

Wysoki Wydział krajowy udzielił Gminie reskryptem z dnia 23. Marca 1886. L. 15 512. na częściowe opędzenie kosztów urządzenia i utrzymania Bazaru subwencyę w kwocie 3000 zła.

Bazar postawiony pod kontrolę Komisyi przemysłowéj, otwarty został 17. maja 1886. i początkowo mieścił się w jednym sklepie Sukiennic, a gdy towarów coraz więcéj przybywało, wynajęto we wrześniu 1886. drugi sklep.

Za nadesłane towary utargował Bazar po koniec grudnia 1886. r. 15.180. zła. wartość nadesłanych towarów po koniec grudnia 1886. wynosiła 28.183 zła. 42 ct.

Po koniec roku 1886. nadesłały do Bazaru wyroby krajowe następujące osoby:

WYKAZ
osób dostawiających wyroby swoje do Bazaru krajowego w Sukiennicach.

Nr.	Nazwisko	Miejscowość	Przedmioty
1	Franciszek Zahradnik	Z Andrychowa	Płócienka kolorowe i dryle szare kolor. i płótna baweln.
2	Joachim Grünspan	„	Płócienka kolorowe, prócz tego struksy na ubranie i zapał czerwony.
3	Hr. Oskar Potocki	Buczacza	Makaty wełniane, portyery i ręczniki.
4	Towarzystwo tkackie	Błażowy	Płótna różne, obrusy serwety, ręczniki, chustki, dryle.
5	Antoni Kitliński	Biały	Sukna i flanele.
6	hr. E. Stadnicka	Z Biecza	Koronki na klockach, ręczne.
7	N. Gronkowski	Chrzanowa	Wyroby z sztucznej masy ram ect.
8	Zakład hr. Skarbka	Drohowyża	Zamki, bundy, bluzy, stołki dziecinne, ect.
9	Hr. Starzyński	Derewni	Kilimki małe, wąskie przed łóżka.
10	N. Głuszkiewicz	Jasła	Szkoła koszykarska.
11	N. Lisowiecka	„	„ haftów.
12	Towarzystwo tkackie	Korczyna	Płótna, ręczniki, chustki, obrusy, fartuszki, dryle.
13	Józef Gonet	„	Płótna, ręczniki, chutki, obrusy, fartuszki, dryle.
14	Wojciech Pelczarski	„	Płótna, ręczniki, chustki, obrusy, fartuszki, dryle.
15	Towarzystwo tkackie	Kossowa	Płótna, ręczniki, kilimki weł. i baweł. korciki.
16	Major Zihardt	Krakowa	Stołki gięte, kanapy i stoły ogrodowe.
17	Szkoła koronkarska	Kańczugi	Koronki ręczne, szaliki, ubiorki, z nici i jedwab.
18	K. Głuchowski	Kołomyi	Rzeźby z drzewa w guście wschodnim.
19	Kornelia Majerberg	Krakowa	Roboty szydełkowe i drutowe z bawełny.
20	M. Michalska	„	Majoliki gliniane.
21	M. Siedlecka	„	Hafty ruskie.
22	Wł. Mosch	„	Rzeźby z drzewa.
23	E. Strażyńska	„	Roboty szydełkowe, hafty kwiaty, majoliki.
24	Wład. Haller	„	Stołki składane ogrodowe ze Zębrzyc.
25	E. Jastrzębska	„	Hafty ruskie i chustki włóczkowe, wełniane.
26	Ant. Buryjan	„	Rzeźby z drzewa.
27	A Spławińska	„	Malowania na drzewie.
28	N. Pachulska	„	Fabryka kwiatów sztu
29	L. Czarnowska	„	Roboty wełniane chust włóczkowych i spodnic.
30	Barbara Darowska	„	Szkoła haftów kościelnych i pończoszkowych robót.
31	Helena Darowska	„	„ malarstwa na aksamicie.
32	Ignacy Koszczuk	Kołomyi	Majoliki gliniane
33	Franc. Zajączek	Kęt	Sukna flanele, wełnę, pończochy skarpetki.
34	Ant. Zajączek	„	Płótna kolorowe drukowane, dryle, płótna ścierkowe.
35	M. Godlewska	„	Szkoła koronkowa.
36	Jan Zajączkowski	Krasiczyna	Wyroby sztuczne ślusarskie.
37	Zofia Podowska	ze Lwowa	Roboty pończoszkowe.
38	N. Longchamps	„	„ haftów kościelnych
39	Towarzystwo handlu skór	Łańcuta	Sukna guniowe grube, chodniki, bundy i bluzy oraz koce dla koni.
40	J. Szklarski	Podgórza	Roboty sztuczne ślusarskie.
41	E. Wężyk	Przeworska	Szkoła koronkarska.
42	H. Binder	Podwołocz.	Kilimy ruskie.
43	Hr. Anna Potocka	Rymanowa	Rzeźby z drzewa i z terracotty figury.
44	A. Białas	„	Rzeźby z drzewa i z terracotty figury.
45	A. Piątkiewicz	„	Rzeźby z drzewa i z terracotty figury
46	M. Margules	ze Skałatu	Kilimy ruskie.
47	Grzegórz Kostecki	Tok.	„ i pasy ruskie.
48	Jan Cieślak	Tyńca	Wyroby drutowe z wełny czapek rękawic i skarpetek.
49	Szkoła Rzeźbiarka	Zakopanego	Wyroby z drzewa: sztuczne rzeźby.
50	Szkoła koronkarska	Zakopanego	Wyroby koronek z nici jedwabiu.

XXIII. Sprawy szkolne.

Z końcem roku 1886. były w mieście następujące szkoły miejskie:

1. Szkoła wydziałowa żeńska zreorganizowana w myśl uchwały Rady miasta z dnia 2. lipca 1885. orzeczeniem Wysokiéj c. k. Rady szkolnéj krajowéj z dnia 27 marca 1886 l. 3861 jako samoistna szkoła wydziałowa o cztérech klasach, kursach robót kobiecych, kursie handlowym i dopełniającym i liczyła:

a) trzy klasy etatowe i dwie klasy nadetatowe;
b) cztéry oddziały kursów robót kobiecych;
c) jeden oddział kursu handlowego;
d) jeden oddział kursu dopełniającego.

2. Ośm szkół pospolitych cztéroklasowych mezkich o 32 klasach etatowych i 6 klasach nadetatowych.

3. Sześć szkół pospolitych pięcioklasowych żeńskich o 30 klasach etatowych i 13 klasach nadetaowych.

4. Pięć początkowych szkół przemysłowych czteroklasowych liczących 21 oddziałów.

5. Sześć szkół niedzielnych w żeńskich szkołach pospolitych o 9 oddziałach.

6. Jedna szkoła handlowa o trzech klasach.

7. Jedna szkoła artystycznego przemysłu.

Do dzisiejszych szkół publicznych uczęszczało z końcem roku 1886:

chłopców	2343
dziewcząt	2841
Razem . .	5184

Do kursów praktycznych:

a) robót ręcznych kobiecych	130
b) nauki handlowéj	24
c) nauki dopełniającéj	29
Razem . .	183
Do początkowych szkół przemysłowych . . .	1021
Na naukę niedzielną dziewcząt	190
Do szkoły handlowéj chłopców	57
Do szkoły artystycznego przemysłu	42

Ogólna liczba uczącéj się młodzieży w szkołach miejskich wynosi: 6677 a w porównaniu z liczbą młodzieży z końcem roku 1885. większa o 371.

Do przeprowadzenia nauki w szkołach etatowych było zatrudnionych:

1. Księży katechetów	11
2. Nauczycieli nauki mojżeszowéj	2
3. Nauczycieli świeckich	39
4. Nauczycielek świeckich	48
5. Nauczycielek języka francuskiego	1
6. Nauczycielek ręcznych robót kobiecych . .	1
7. Zastępców nauczycieli	1
8. Pomocników	3
9. Pomocnic	9
10. Praktykantów	8
11. Praktykantek	2
Razem . .	150

W kursach praktycznych przy szkole wydziałowéj było:

1. Nauczycieli	12
2. Nauczycielek	5
3. Pomocnic	3
4. Praktykantek	7
Razem . .	27

W początkowych szkołach przemysłowych było z grona nauczycieli szkół pospolitych, za osobném wynagrodzeniem:

1. Księży	3
2. Nauczycieli religii mojżeszowéj	2
3. Nauczycieli świeckich	40
Razem . .	45

Naukę niedzielną w szkołach żeńskich, przeprowadzały nauczycielki dotyczącéj szkoły bez osobnego wynagrodzenia.

W szkole handlowéj było nauczycieli . . .	7
W szkole artystycznego przemysłu	4
W ogóle było z końcem roku 1886. w szkołach miejskich: katechetów, nauczycieli religii mojżeszowéj, nauczycieli i nauczycielek świeckich, zastępców nauczycieli, pomocników, pomocnic, praktykantów i praktykantek osób.	**183**

Dwutraktowy budynek szkolny przy ulicy Miodowéj został wykończony i będzie mógł być oddany na użytek szkół z końcem sierpnia b. r.

W ciągu roku 1886. zakupiono dwa place pod budynki szkolne, a mianowicie na Kotłowem pod dwutraktowy i przy ulicy Studenckiéj pod jednotraktowy budynek szkolny. Oprócz tego przeznaczono plac miejski przy ulicy Dietla pod dwutraktowy budynek szkolny. —

XXIV. Sprawy wojskowe.

W ciągu roku wydano 450 bolet kwaterunkowych dla oficerów i szeregowców zaś na 290 konie

Wydano 225 bolet na podwody.

Wystawiono 100 certyfikatów dla jednorocznych ochotników.

Zameldowano 3.152 rezerwistów, urlopników miejscowych i obcych.

Zameldowano 1750 zmian mieszkań urlopników miejscowych i obcych.

Popisowych do wojska tutejszych we wszystkich 4 klasach było 1354.

Z tych stanęło do poboru 1241.
Asenterowano do linii 161.
Do rezerwy zapasowéj 24.
Do obrony krajowéj 39.
Razem 224.
Uwolniono w drodze reklamacyi 51.
Uznano chwilowo za niezdatnych 880.
Uznano za niezdatnych na zawsze 86.
Zarządzono 113 poszukiwań za nieobecnymi.
Popisowych obcych stawiono 1300.
Z tych uznano za zdatnych 210.
Za niezdatnych 1090.

W skutek ustawy z dnia 6. marca 1886. Nr. 90 D. u. p. rozpoczęto w miesiącu październiku 1886. roboty przygotowawcze do zestawienia listy obowiązanych do służby w pospolitém ruszeniu. Z końcem grudnia 1886. sporządzono 24 wykazów obowiązanych do służby, a urodzonych w roku 1845. do roku 1868. włącznie.—

XXV. Egzekucya podatków rządowych.

W roku ubiegłym przedłożono władzy skarbowéj do zatwierdzenia projekt instrukcyi dla egzeku-

torów miejskich, opartéj na przepisach obowiązujących egzekutorów rządowych. Ustanowieni egzekutorowie, (w miejsce dotychczasowych sekwestratorów), nie będą mieli prawa przyjmowania od stron należytości wyegzekwowanych, gdyż każda strona obowiązaną będzie sama odnieść do Kasy podatek i tylko kwitem wykazać się przed egzekutorem.

W roku 1886. wydano paletów egzekucyjnych 13.690, dokonano 673 zajęć ruchomości, przeprowadzono 26 licytacyj, zaprowadzono 31 politycznych sekwestracyj dochodu z realności przy zalegających trzechletnich podatkach.

W roku 1886. poleciła Władza Skarbowa Magistratowi utrzymywanie katastru realnych egzekucyj dla Miasta Krakowa, czém się dotąd zajmował Urząd podatkowy.

Czynność ta przysparza wiele zajęcia Wydziałowi Skarbowemu. —

XXVI. Zakupno i sprzedaż nieruchomości.

Gmina kupiła:

1. Od c. k. Skarbu wojskowego dwie parcele gruntowe katastralne Nr. 1784, powierzchni 630 sążni kwadratowych i 475 sążni kwadratowych razem 1105 sążni kwadratowych wraz z ujeżdzalnią, za 55.000 zła.

2. Od spadkobierców księdza Boczkowskiego na rozszerzenie cmentarza grunta należące do Prądnika Czerwonego obejmujące 16 morgów 700 sążni kwadratowych za 13.858 zła.

3. Od P. Kucielskiej na rozszerzenie cmentarza grunt w Prądniku Czerwonym, obejmujący 400 sążni kwadratowych za 400 zła.

4. Od P. Juliana Friedleina na uregulowanie ulicy Zielonéj 271 sążni kwadratowych za 7.909 zła.

5. Od P. Karoliny Turnau na uregulowanie ulicy Rakowickiej i Topolowéj 700 sążni kwadratowych za 3.400 zła.

6. Od kilku właścicieli grunta na uregulowanie rozmaitych ulic za 715 zła.

7. Od Pana Maurycego Straszewskiego realność pod N. 508 Dz. I. za 19,305 zła.

8. Od Pana Pawła Brzezińskiego realność N. 9 Dz. IV. za 46 000 zła.

9. Od kontynentalnego Towarzystwa gazowego w Dessau zakład gazowy wraz z realnością pod N. 327. Dz. VIII. za 460.000 zła.

Gmina sprzedała:

1. Panu Henrykowi Lindquistowi z realności pod N. 133/4 300 sążni kwadratowych za 4 503 zła.

2. Panu Franciszkowi Warzesze z realności pod N. 133/4. 273 sążni kwadratowych za 4.097 zła. 73 ct.

3. Panu Karolowi Englischowi z realności pod N. 133/4 507 sążni kwadratowych za 4 056 zła.

4. Panu Lazarowi Marguliesowi grunt przy ulicy Dietla obejmujący 519 sążni kwadratowych za 6 228 zła.

5. Spadkobiercom Hermana Griffla z parceli $307/_1$ przy realności N. 101 Dz. VIII. 192 sążni kwadratowych za 960 zła.

6) Drobne kawałki gruntów objętości 122 sążni kwadratowych za 1.095 zła. 52 ct.. —

XXVII. Błonia miejskie.

Stosunek prawny co do Błoń miejskich uregulowany został umową między gminą miasta Krakowa a gminami Półwsie Zwierzynieckie, Zwierzyniec i Klasztorem Sióstr Norbertanek zawartą. Bardzo pożądanem jest uporządkowanie Błoń przez uregulowanie rzeki Rudawy i urządzenie drogi na Wolę prowadzącéj.

W tym względzie oświadczyła Dyrekcya Inżynieryi wojskowéj gotowość współdziałania, i przyczynienia się w pewnéj części do kosztów i przedłożyła plan i kosztorys, który wzięty będzie pod rozpoznanie. —

XXVIII. Plantacye.

Mieszkańcy Krakowa wdzięczni są założycielom plantacyj, którzy przyczynili się do uporządkowania miasta i w miejsce zburzonych murów, wałów i fos, urządzili na około Miasta obszerny szpalerami drzew obsadzony cienisty spacer. Lecz wielka jest różnica między dawnémi plantacyami, a plantacyami jak się obecnie przedstawiają. Przy zachowaniu dawniéj założonych szpalerów, przyozdobiono plantacye w ostatnim dziesiątku lat nowemi grupami drzew, ozdobnémi trawnikami, krzewami, kwiatami, a nawet kwiatowymi dywanami. Piękność plantacyj podnoszą postawione rzeźby. W zeszłym roku stanęła druga nowa rzeźba p. Dauna przedstawiająca Grażynę, dar radcy miejskiego Dra Jordana i Bojan ze spiżu, dzieło rzeźbiarza pana Welońskiego, które pan Wołodkiewicz nabył, i własnym kosztem na plantacyach ustawił. Nareszcie na wzgórzu przed Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń stanął marmurowy posąg Jagiełły i Jadwigi dzieło i dar rzeźbiarza Oskara Sosnowskiego z Rzymu.

Niedawno zmarły radca dworu Łukasz Jakubowski zapisał na plantacye 500 zła. Te dary i zapisy są najlepszym dowodem, jak mieszkańcy miasta plantacye oceniają, a i obce do miasta przybywające osoby przyznają, że nie wiele miast podobnymi ozdobnémi spacerami, jak plantacye, poszczycić się mogą.

Uporządkowanie nie jest jeszcze ukończone i z każdym rokiem przybywa dalsze upiększenie. W zeszłym roku porządkowano daléj plantacye na przestrzeni od ulicy Wolskiéj do Zamku, a rozpoczęte są roboty około nowego Uniwersytetu. Nareszcie na części zasypiska dawnego koryta Wisły założone są nowe obszerne plantacye, które mają szczególną wartość dla właścicieli domów i mieszkańców owéj okolicy. —

XXIX. Muzeum narodowe.

W rozwoju tej instytucyi rok zeszły przyniósł urządzenie zbiorów **Mickiewiczowskich** w osobnej na to przeznaczonéj sali i pomieszczenie na stałe zakupionych od P. Ciążyńskiego gemm, w ozdobnéj szafie z witrynami. Rozszerzeniu w ten sposób zadania Muzeum towarzyszyło **sporządzenie katalogu** dla pamiątek i monografij wielkiego narodowego poety, co ułatwiło zwiedzanie zbioru i zainteresowało publiczność, jak spisanie szczegółowe wszystkich gemm, kamei i intagli i zaciągnienie **w inwentarz** na dwie ręce spisany, umożebniło kontrolę nad tymi cennymi za-

bytkami. Nie mniéj ważną była okoliczność, że Zarząd Muzeum mógł w roku zeszłym zająć się zdjęciem akwarelowych kopij z najdawniejszych malowań ściennych klasztoru w Lędzie nad Wartą; przedmiot ciekawości uczonych od dawna znalazł w ten sposób pomieszczenie w zbiorach narodowych. Idąc za wskazówkami miejscowych miłośników w Sanoku, kustosz Muzeum przedsięwziął wycieczkę do Ulusza, dla obrazów ruskich, które tam przedstawiano do nabycia.

Muzeum przyczyniło się użyczeniem sali i współudziałem Dyrekcyi do wystawy znakomitego dzieła Matejki „Joanny d'Arc", niemniej Zarząd czynnym był przy wystawie projektów na pomnik dla Mickiewicza, wykonanych przez PP. Riegera i Gadomskiego.

Co do przyrostu w roku zeszłym przedmiotów muzealnych, zanotować należy, że przybyło do inwentarza N. N. 151, z których jednak kilka mieści znaczną liczbę okazów jak zbiór rysunków Napoleona Ordy i gemmy, co pod jedną zapisane są liczbą w ogólnym inwentarzu.

Dział malarstwa zwiększył się 21 okazami nowszych malarzy jak: Kossaka, Merwarta, Remera, Brandta, Pochwalskiego i t. p.; **8miu obrazami dawniejszych malarzy**, między nimi znakomitym i jedynym potretem T. Kościuszki przez Lampiego i **6 malowań średniowiecznych**.

Rzeźb przybyło 16. Do nich należą prace Filipiego, Skirmuntowéj, Ostrowskiego z Wilna, Syrewicza, Romera, Dykasa i t. p.

Odlewów z zabytków rzeźby sztuk 6; fragmentów kamiennych 2.

Rzeźb w brązie odlanych 11; między niemi roboty Dawida d'Angers, Oleszczyńskiego i Preaulta.

Niespodziewany przyrost znalazł się w **Dziale rysunków własnoręcznych** malarzy polskich, darem przez ś.p. Napoleona Ordy widoków całego kraju i jego budowli, jak zakupnem prac Wendorfa i Gierdziejemskiego. Przybyło razem 1000 sztuk.

Zbiór gemm w liczbie 2.517 sztuk zwiększył dar P. Matiasa Bersohna z Warszawy, pieczęci herbowych polskich rznietych na kamieniach kosztownych w liczbie przeszło 100 sztuk.

Przybyły miniatury, medale, pamiątki i starożytności, ryciny, fotografie i książki.

Depozytem złożono interesujące **widoki polskie Vogla, sceny Kościuszkowskie Stachowicza, rysunki Richtera** i cenne rzeźbione **szachy ś. p. Skirmuntowej,** własność Akademii Umiejętności w Krakowie.

Pomiędzy głównych dobrodziejów, którzy darem szczególnym przyczynili się do rozwoju Muzeum w roku zeszłym, zaliczyć należy P. Bukowskiego ze Sztokholmu, Dra. Bucewicza, Bersohna Matiasa, Panią Górecką, Maryą księżnę Witoldową Gedroycową, księcia Marcelego Czartoryskiego, Panią Konstancyę Skirmuntową z Pińska, ś.p. Adama Kirkora, Alfreda Romera, Władysława Mickiewicza, Karola Rogawskiego, Zarząd kościoła w Krzywaczce i wiele innych.

Dochód z biletów wejścia i sprzedaży katalogów wynosił w roku zeszłym 1.072 zła. 71 ct. —

XXX. Muzeum techniczno-przemysłowe miejskie.

Muzeum techniczno-przemysłowe w r. zeszłym nie przestało wzbogacać się nowymi nabytkami w kierunku technicznym, a po części handlowo-przemysłowym i zastósowanych sztuk pięknych do przemysłu i rzemiosł, a to tak z funduszów subwencyjnych, jak również też z darów prywatnych osób, z funduszów subwencyi krajowéj i miejskiéj. Muzeum nabyło około sta okazów do różnych działów przemysłu, nie licząc znacznych i cennych nabytków do biblioteki muzealnéj. Do téj ostatniéj Zarząd starał się o ile możności ponabywać najnowsze wyczerpujące dzieła w każdym fachu przemysłowym, aby dać możność każdemu udającemu się po radę lub informacyę do Muzeum, znalezienia potrzebnych wskazówek.

Przytem Zarząd, nie będąc w możności nabywania drogich pierwszorzędnych okazów artystycznego przemysłu, modeli machin itp. starał się przynajmniéj za pomocą wiernych i licznych wizerunków i opisów umożebnić poznanie tych cennych przedmiotów naszym przemysłowcom i artystom.

Usiłowania Zarządu w celu powiększania zbiorów, popierała bardzo czynnie ofiarność prywatnych ludzi. Siedmdziesiąt ośm osób i instytucyj przesłało dary dla Muzeum miejskiego, przeszło w 400 okazach z różnych krajów i w różnych gałęziach przemysłu.

Do znaczniejszych darów należy: kilkadziesiąt okazów wyrobów indyjskich z Indyj Wschodnich, z pogranicza Afganistanu i z Adenu w Arabii, ofiarowanych przez p. A. T. Biernackiego, wyższego urzędnika przy kolejach wschodnio-indyjskich. Powtóre p. Artura Müldnera, krakowianina, kapitana c. k. marynarki austryackiéj, kollekcya przeszło sto sztuk wynosząca, a zakupiona przez ofiarodawcę w ostatniéj jego podróży do Ameryki południowéj, przylądka Dobréj-Nadziei, do ujść rzeki Kongo i w ogóle do zachodnich brzegów Afryki, Portugalii i Hiszpanii. Zbiór ten wzbogacił różne działy wyrobów, a szczególniéj dział: ceramiki, plecionek, narzędzi broni i przyrządów murzyńskich i południowo-amerykańskich, minerałów itp.

Wreszcie w kwietniu 1886, r. został ostatecznie przewieziony ze Lwowa i wcielony do zbiorów muzealnych znakomity zbiór profesora Dra Benedykta Dybowskiego, zapowiedziany od paru lat, a obejmujący około 600 pierwszorzędnych okazów, pochodzących z Kamczatki do kraju i do 400 sztuk fotografij i rysunków uzupełniających i objaśniających powyższe zbiory. Oprócz przedmiotów z wzwyż wzmiankowanych miejscowości, znajdują się w powyższych zbiorach okazy z Syberyi z nad rzeki Amuru, z Korei, z Chin, Japonii, półwyspu Malajskiego, Siamu i wyspy Ceylon.

Dla bliższego obejrzenia nowych nabytków, jako też większego zainteresowania instytucyą publiczności, Zarząd Muzeum urządził w ciągu roku kilka wystaw, a mianowicie:

1) W Marcu i Kwietniu z dawniejszych zbiorów i nowoprzybyłych Kameruńskich z expedycyi S. S. Rogozińskiego;

2) w Sierpniu i Wrześniu ze zbiorów Kamczackich prof. Dra B. Dybowskiego;

3) w Kwietniu w Wielkim Tygodniu z powodu zjazdu nauczycieli szkół średnich z całéj Galicyi, wystawę modeli szwedzkich do nauki zręczności, do których dołączone zostały wyroby uczniów szkół ludowych galicyjskich, na podobnéj metodzie nauki oparte.

Równie też Zarząd pozwolił z tychże modeli

zrobić wystawę w szkole ludowéj miejskiéj na Smoleńsku dla bliższego rozpatrzenia się w nich nauczycieli i uczniów szkół ludowych miejscowych.

4) Wystawa rysunków, studyów olejnych i modelowania uczennic Wyższego Zakładu naukowego dla kobiet przy Muzeum istniejącego.

W ciągu roku 1886. zwiedziło Muzeum 4.515 osób, tj. o sto kilkanaście więcéj, aniżeli poprzedniego roku.

Oddawało się bliższym studyom nad okazami, lub je odrysowywało, jak równie téż korzystało z bibliotecznych zbiorów i udawało się po fachowe instrukcye i poradę do Zarządu 56 osób, nie licząc w to uczniów Akademii technicznéj, którym profesor technologii stale demonstrował na okazach muzealnych w ciągu roku szkolnego i kilku innych zakładów naukowych, które pod przewodnictwem swych profesorów korzystały z bliższego obejrzenia przedmiotów.

Z poza Muzeum kilka osób udawało się z prośbą o wystawienie swych wyrobów lub przedmiotów dawnego artystycznego przemysłu na pewien czas, w salach muzealnych na widok publiczny, co praktykuje się powszechnie i to na wielką skalę za granicą; Zarząd wszakże musiał odmówić spełnienia téj prośby z powodu braku miejsca; jedynie tylko dozwolił na wystawienie plastycznéj mapy Tatr, wykonanéj przez nadporucznika inżynieryi p. J. Wolgacza, o któréj nabycie traktuje kilka Zakładów naukowych.

XXXI. Sprawa gazowa.

W roku 1886. załatwioną została jedna z najważniejszych spraw miejskich, tak zwana sprawa gazowa. W zeszłoroczném sprawozdaniu przedstawiano, że gdy już sporządzony został plan i kosztorys budowy zakładu gazowego miejskiego i rozpisaną została licytacya na budowę tego zakładu, Kontynentalne Towarzystwo gazowe w Dessau oświadczyło gotowość traktowania o sprzedaż swego zakładu. Kupno przyszło do skutku i Towarzystwo Dessauskie, które zażądało początkowo 800.000 zła., sprzedało kontraktem w Krakowie dnia 12. lutego 1886. zawartym, gminie miasta Krakowa cały zakład gazowy wraz z realnością pod Nr. 327. Dz. VIII. za sumę 460.000 zła. zaś zapasy węgla, koksu i smołowca za 4.591 zła. 88 ct.

Gmina zaciągnęła w powszechnym austryackim Zakładzie kredytowym ziemskim pożyczkę w sumie 550.000 zła. spłacalną w 50 latach i półrocznych ratach po 15.125 zła.

Gmina objęła gazownię we własny zarząd dnia 1. marca 1886. r. W skład administracyi wchodzą: Inspektor, kierownik zakładu, rachmistrz, inkasant, asystent i nadzorca oświetlenia, magazynier, asystent techniczny i jeden pomocnik biurowy.

Nad czynnościami Zarządu czuwa komisya gazowa i z jéj ramienia wydzielona podkomisya gazowa.

W r. 1886. odbyła komisya gazowa posiedzeń 6, podkomisya 5.

Zarząd gazowni miał w r. 1886. liczne przed sobą do spełnienia zadania: przywrócić i ulepszyć oświetlenie publiczne, wykonać rozliczne naprawy w fabryce, wreszcie wykonać cały szereg urządzeń gazowych prywatnych. Aby tym zadaniom podołać, należało stopniowo wyrobić siły robocze, bo te, które zastano w Zakładzie były liczebnie niedostateczne. Rozpoczęto więc małémi siłami bo w 4 ślusarzy roboty publiczne i prywatne, a przez stopniowe wykształcenie robotników doprowadzono tę liczbę w październiku do 15.

Przywrócono do dnia 1. lipca oświetlenie publiczne, przekształcając takowe miejscami odpowiednio do obecnych potrzeb. Rynek oświetlono według zupełnie nowego planu nowemi latarniami i opatrzono palnikami intenzywnymi, dopuszczającymi regulowania oświetlenia w trojaki sposób. Pełne oświetlenie Rynku jest obecnie 5 razy silniejsze, od oświetlenia za czasów Towarzystwa dessauskiego. W ulicach Floryańskiéj, Grodzkiéj, Stradomskiéj i Krakowskiéj do mostu Podgórskiego, zamieniono konsole na kandelabry, a nadto opatrzono latarnie na głównych ulicach palnikami intenzywnymi. Te ulice są: Floryańska, Grodzka, Stradomska, plac Maryacki, Szpitalna, Sławkowska, Szczepańska, Szewska, Bracka, (pojedyncze większe).

Pod jesień zaprowadzono oświetlenie gazowe w 3 ulicach przedmiejskich: Zwierzynieckiéj, Karmelickiéj, Długiéj, a w ul. Warszawskiéj przedłużono takowe aż po ulicę Szlak.

Obecnie posiada miasto:

w Śródmieściu:

1 latarnię Siemensa (na Małym Rynku)
146 latarń intenz. podwój.
11 latarń intenz. pojed.
209 zwyczajnych.
razem 367

na przedmieściach: 13 latarń intens. podwój.
227 latarń zwyczajnych
razem 227
ogółem 594

Z téj liczby jest w śródmieściu całonocn.	126	półn.	241
na przedmieściach	„	86	„	141
razem	„	212	„	382

Przybyło latarń w 1886. r. 110.

Aby umożebnić oświetlenie gazem ulic przedmiejskich, należało wymienić i powiększyć rury naokoło plantacyj: położono rurę 4" (100 mm. średnicy) w ul. św. Gertrudy i Kolejowéj, a 5' (125 mm. średnicy) w ul. Podwale, Straszewskiego i Basztowéj. Ogółem położono w r. 1886. przeszło 7000 metrów rur gazowych ziemnych. Miarę natężenia robót daje liczba zatrudnionych robotników, gdy bowiem personal roboczy przy objęciu zakładu wynosił 23 ludzi, tenże w październiku 1886. r. wzrósł do cyfry 103 nie licząc w to brukarzy.

Komisya gazowa objąwszy kierunek nowego dla Gminy zakładu, postanowiła ułatwić mieszkańcom zaprowadzanie gazu po domach i sklepach. I tak, w celu poparcia przemysłu drobnego i rękodzieł, uchwaliła zniżyć cenę gazu dla motorów gazowych, ogrzewania i kuchni z $9\frac{1}{2}$ na 8 centów za metr sześcienny, ułatwiając przytem nabywanie motorów przez warunki spłaty małemi ratami.

To samo zastosowała Komisya do urządzeń gazowych, których cenę prócz tego zniżyła o 40%.

Ułatwienia te przy ogólném zresztą zaufaniu do nowéj instytucyi miejskiéj sprawiły, że po paru

latach zastoju, zarząd gazowni miejskiéj zarzucony został mnóstwem żądań o zaprowadzenie gazu i w istocie w ciągu kilku miesięcy podniósł liczbę płomieni prywatnych z 7014 na 7890. Przyrost konsumcyi prywatnéj w r. 1886. wynosi procentowo 12·5%. Z ważniejszych prywatnych urządzeń przez Gazownię wykonanych, należy wymienić następujące: drukarnia i administracya „Czasu", drukarnia związkowa, drukarnia Wł. L. Anczyca, Seminarium XX. Misyonarzy na Stradomiu, biura kolei państwowéj, lokal „Zdrowie", willa p. Przeworskiego, „Grand hôtel", Gabinety mineralogiczny i geologiczny itd.

Nowy Uniwersytet nie jest powyższą liczbą objęty; urządzenie gazowe w tym gmachu na 500 płomieni dostała Gazownia do wykonania.

Przez rozszerzenie publicznego oświetlenia gazowego i zwiększenie konsymcyi prywatnéj, wzrosła produkcya z niespełna 1 miliona m³ w r. 1885. na 1.300.000 przeszło w r. 1886/7. (od ⅓. 1886. r. do ⅓. 1888).

W têm leży powód, że nie wszędzie można było uzyskać w mieście należytego ciśnienia gazu, albowiem główna rura kazimierska (9" średnicy) obliczona jest na maximalną konsumcyę roczną 1.050.000 m³

Dla tego téż koniecznêm się okazuje szybkie uzupełnienie systemu rur, aby następnie przez dłuższy szereg lat można było przy wzrastającym konsumie gazownię z korzyścią eksploatować.

Z tych samych powodów nie uniknie się częściowego rozprzestrzenienia fabryki, któréj pewne części (jak np. czyszczalnia), na tak wielką produkcyę obliczone nie były. Tak jedne, jak drugie roboty były przy zakupnie gazowni i zaciąganiu pożyczki przewidziane. —

XXXII. Budowa nowego teatru.

Rada miejska jeszcze na posiedzeniu dnia 15. Września 1881. uchwaliła. iż uznaje potrzebę wybudowania teatru w Krakowie i poleciła Komisyi teatralnéj przedłożenie wniosku celem wykonania powziętéj uchwały.

W załatwieniu sprawozdania przez Komisyę teatralną przedłożonego, Rada miejska na posiedzeniu dnia 17. Czerwca 1886. uchwaliła: Teatr ma być wybudowanym na parceli ogrodu przy gmachu niegdyś szpitalnym Sgo Ducha. Dalsze obrady nad tym przedmiotem toczyły się na posiedzeniu dnia 23. Czerwca 1886, na którêm uchwalono: przedstawienie planów i kosztorysów na teatr odbędzie się na podstawie konkursu międzynarodowego. i poleca się Komisyi teatralnéj, aby przedłożyła warunki konkursu po zasiągnieniu zdania techników.

Nareszcie na posiedzeniu dnia 14. Października 1886. zapadły następujące uchwały:

1. Rada Miasta uchwala zaciągnienie pożyczki na rzecz gminy Miasta Krakowa w sumie 450.000 zł. w. a. z Instytutu kredytowego lub Kasy Oszczędności M. Krakowa na budowę teatru w Krakowie.

2. Zrealizowanie téj pożyczki nastąpi późniéj, na zasadzie odrębnéj uchwały Rady miejskiéj.

3. Rada Miasta upoważnia Prezydenta, aby:

a) Poczynił starania celem uzyskania od Sejmu Krajowego zapewnienia subwencyi na budowę teatru, w kwocie corocznéj 5.500 zła. na umorzenie sumy pożyczkowéj 100.000 zła. przez czas amortyzacyi, stosownie do warunków umowy, mającéj się zawrzeć z Instytutem Kredytowym lub Kasą Oszczędności.

b) Poczynił starania u Wydziału Wielkiego Kasy Oszczędności o zapewnienie takiejże subwencyi.

c) Poczynił starania u c. k. Rządu, celem uzyskania dla teatru wybudować się mającego, a względnie dla Gminy Miasta Krakowa prawa pobierania na rzecz teatru miejskiego piątego, a względnie dziesiątego procentu od dochodu ogólnego (brutto) z przedstawień teatralnych, określnych w §. 19. umowy z przedsiębiorcą teatru zawartéj.

d) Poczynił starania u c. k. Rządu o nabycie realności w któréj obecnie teatr się znajduje.

4. Poleca się Sekcyi I. aby w porozumieniu z właściwemi Sekcyami i Komisyami, przedstawiła Radzie miejskiéj wnioski, czy realność Sgo Ducha po wybudowaniu teatru przy niéj, ma być zburzoną, lub nadal pozostać; nie mniéj by przedstawiła w razie uchwalenia zburzenia tejże realności, dalsze wnioski, z téjże uchwały wynikające.

W skutek wniesionéj petycyi Wysoki Sejm Krajowy na posiedzeniu dnia 22. Stycznia 1887. uchwalił:

1. Przyznaje się w zasadzie Gminie Miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencyę w kwocie 100.000 zła. zastrzegając sejmowi decyzyę, czy subwencya ta ma być wypłaconą Gminie w kapitale, czy téż polegać ma na przyjęciu zobowiązania do płacenia procentów i amortyzacyi od pożyczki w kwocie 100.000 zła., którąby Gmina Miasta Krakowa zaciągnęła.

2. Ostateczne przyznanie subwencyi zależnêm jest od warunku, żeby Rada Miasta Krakowa szczegółowy plan budowy Sejmowi za pośrednictwêm Wydziału krajowego przedłożyła. Rzeczą Wydziału Krajowego będzie plany Sejmowi ze swoją opinią przedłożyć.

3. Poleca się Wydziałowi Krajowemu, aby przedłożył Sejmowi na przyszłéj sessyi, po porozumieniu się z Reprezentacyą Miasta Krakowa wnioski, któreby w myśl wskazówek w sprawozdaniu zawartych, normowały i zapewniały reprezentacyi Kraju, a względnie Wydziałowi Krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowéj sali teatralnéj.

4. Poleca się Wydziałowi Krajowemu, aby na przyszłéj Sesyi sejmowéj przedłożył wnioski co do formy, w jakiéj subwencya w punkcie 1. oznaczoną być ma.

O téj uchwale Sejmu Krajowego zawiadomił Wydział Krajowy pod dniem 1. Lutego 1887. l. 5127 reprezentacyę Miasta Krakowa z wezwaniem, aby najdaléj do końca Czerwca 1887. przedłożyła plany i kosztorysy oraz wnioski co do zapewnienia Reprezentacyi Krajowéj wpływu na losy teatru w Krakowie.

Wielki Wydział Kasy Oszczędności Miasta Krakowa na posiedzeniu dnia 11. Maja 1886. odbytêm, przeznaczył ze zysku roku 1886. sumę 5.500 zła na budowę nowego teatru, której to wydanie c. k. Namiestnictwo pod dniem 22. Sierpnia 1886. l. 42249 zatwierdziło.

Tak więc Kasa Oszczędności zrobiła już początek w udzieleniu subwencyi, i spodziewać się można, że i w następnych latach to samo nastąpi, tak że na uprocentowanie i amortyzacyę pożyczki we wysokości 100.000 zła. liczyć można.

Sekcya I. dotychczas nie przedłożyła żądanych wniosków, co do zabudowań realności pod nazwą Sgo Ducha, co gdy się stanie, Rada miejska będzie mogła przystąpić do rozpisania konkursu na plan nowego teatru. —

XXXIII. Sprawa wodociągowa.

W roku 1886. prace wodociągowe posuwały się wprawdzie zwolna, ale ciągle i systematycznie naprzód.

Komisya wodociągowa, idąc za wskazówkami zaproszonego inżyniera Friedericha, prowadziła dalėj swe czynności w kierunku przez niego oznaczonym, t. j. dążyła przedewszystkiém do ustalenia trasy wodociągowėj z Regulic do Krakowa w ten sposób, by można w przyszłości w razie wzrostu Krakowa, a tém samém powiększenia się konsumcyi wody, wprowadzić do miasta wody ze źródeł położonych na południowych stokach wzgórz między Regulicami a Krakowem.

Z tych powodów prowadzono dalėj codziennie pomiary meteorologiczne i hidrometryczne w Regulicach, a nadto w samym końcu wielkiéj niezwykłéj posuchy letniéj r. 1886., oznaczono wydatność wszystkich zdrojów, mogących mieć znaczenie dla zasilenia wodociągu regulickiego, tudzież poddano ich wody rozbiorowi chemicznemu. Ponieważ dotychczas prócz przybliżonego ocenienia w celu hygienicznym nie było dokładnego rozbioru chemicznego wody regulickiéj, przeto poruczono prof. drowi K. Olszewskiemu dokonanie ścisłego rozbioru chemicznego wody z 4 głównych źródeł regulickich, w pierwszym rzędzie przeznaczonych do wodociągów. Rozbiór ten jest na ukończeniu.

Pracę inż. Friedericha o zaopatrzeniu w wodę miasta Krakowa, zawierającą w sobie odpowiedzi na pytania zadane mu przez Komisyę wodociągową, tudzież oznaczenie potrzebnéj dla Krakowa ilości wody ogłoszono drukiem w tłumaczeniu polskiém.

W połowie kwietnia r. 1886. przybył inżynier Friederich do Krakowa, obejrzał naprzód wytkniętą na gruncie trasę wodociągową przez ś. p. Klugera proponowaną, zwiedził wszystkie źródła między Regulicami a Krakowem, oznaczył ich temperaturę w przybliżeniu, ich położenie i wydatność, a następnie przy pomocy inżynierów Swierzyńskiego i Zygmuntowskiego wytknął nową trasę, która w pewnéj części zgadza się z trasą ś. p. Klugera, z tą atoli odmianą, iż dla ułatwienia budowy i zniżenia kosztów wykupna gruntów, proponuje Friederich użyć przeważnie (w $^2/_3$ długości całego wodociągu) gościńców i dróg publicznych tudzież założyć główny zbiornik, bliżéj miasta z téj strony kopca Kościuszki. Przeto skróci się trasa wodociągowa o 3.157 metrów, a podniesienie zbiornika o 10.625 metrów, zapewni dopływ wody i do najwyższych piąter domów w mieście z wyjątkiem Wawelu.

Następnie na żądanie Komisyi wodociągowéj, podał inżynier Friederich w obszerném piśmie cały szereg prac, jakie trzeba wykonać w celu przygotowania materyału do stanowczego oznaczenia trasy wodociągowéj. Rzecz tę poruczono inżynierowi sanitarnemu S. Swierzyńskiemu.

Wypadek jego pracy dokonanéj przy pomocy p. Zygmuntowskiego, jest następujący:

1. Uzupełniono wytknięcie prowizorycznéj trasy i wniesiono ją do map katastralnych.
2. Zmierzono dokładnie długość téj trasy.
3. Zdjęto w dostatecznéj długości profile poprzeczne, tam gdzie trasa nie znajduje się na drogach publicznych.
4. Przedstawiono graficznie profil podłużny trasy tymczasowéj.
5. Zrobiono tożsamo z profilami poprzecznymi.

Te prace są podstawą do dalszych kroków komisy wodociągowéj, działającéj zawsze w porozumieniu z inżynierem Friederichem. —

XXXIV. Kasa Oszczędności Miasta Krakowa.

Kasa Oszczędności miasta Krakowa, założona przez Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, rozpoczęła swoje czynności dnia 1. Września 1856 r. Roku 1868., utworzony został przy Kasie Oszczędności Zakład zastawniczy na fanty ruchome. Kasa Oszczędności z połączonym z nią Zakładem zastawniczym zostawała pod bezdośrednim zarządem Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń przez lat sześć i miesięcy ośm, i przeszła dnia 1. Maja 1873 r. pod zarząd gminy Miasta Krakowa, mając kapitału obrotowego (wkładek) zła. 998.662 zła. 22 ct. i fundusz rezerwowy powstały z osiągniętych zysków, a stanowiący własny majątek Kasy w sumie — 34.708 zła. 48 ct.

Uchwalony przez Radę miejską nowy Statut dnia 21., 24. i 28. kwietnia 1873 r. a przez c. k. Namiestnictwo z upoważnienia Ministerstwa spraw wewnętrznych dnia 8. Listopada 1873. do L. 55431. zatwierdzony, zaczął od tego czasu obowiązywać.

Przejście Kasy Oszczędności pod zarząd Gminy m. Krakowa, nastąpiło w chwili pamiętnego przesilenia, tak zwanego „rozkwitu ekonomicznego“ które podkopało byt nie jednéj instytucyi finansowéj. Mimo szczupłych środków, jakimi nasz Zakład wtenczas rozporządzał, dzięki wielkiéj przezorności i zapobiegliwości Zarządu, przetrwał ową kryzys szczęśliwie i wzmagał się od roku do roku nader pomyślnie.

Jakie zaufanie zyskała Kasa u szerszéj publiczności, powierzającéj swoje mienie téj Instytucyi, przekonywa suma wkładek, złożonych w ciagu 20letniego jéj istnienia.

Wkładki z dniem 31. Grudnia 1886 r. od dnia otwarcia kasy wynosiły	a. w.fl. 45,211,396·77
procenta narosłe i kapitalizowane	„ „ „ 3.596 818·86
razem	a. w. fl. 48,808,215·63
Gdy zaś zwroty w tym 20letnim peryodzie wynosiły	a. w. fl. 39,4662.78·03
wynosi przeto stan wkładek (kapitał obrotowy) z końcem 20. roku istnienia	a. w. fl. 9,341,937·60

Główną gałęzią lokacyi powierzonych Kasie Oszczędności funduszów są pożyczki udzielane na hipotekę realności miejskich i posiadłości gruntowych. Otóż pod tym względem oddała nasza Kasa nie tylko miastu, ale i okolicy znakomite usługi; w czasie bowiem swego 20letniego istnienia wypożyczyła:

	a. w. fl. 9,692,970
z tėj sumy spłacono	„ „ „ 3,302,477
tak, że stan tych pożyczek wynosił z końcem r. 1886.	a. w. fl. 6,390,493.

Nadmienić zaś wypada, że z pożyczek tych na samo miasto Kraków przypada suma około a. w. fl. 4,900,000 w którėj na domach zupełnie nowych w Mieście Krakowie po spłaceniu już pewnėj części, wynosi wierzytelność Kasy Oszczędności jeszcze a. w. fl. 1,029,000

Zbytecznėm byłoby dowodzić, że lokacya ta przyczyniła się bardzo do ożywienia ruchu budowlanego, a tym sposobem do rozszérzenia i upiększenia naszego grodu.

Kasa Oszczędności, mając na względzie potrzebę Zakładu łatwiejszego uruchomienia kapitałów, lokowanych z jednėj strony, a przejścia w pomoc tanim kredytem produkcyi handlowėj i przemysłu rękodzielniczego z drugiėj strony, udzielała zaliczek w drodze eskontu wekslowego.

W czasie 20letniego swego istnienia eskontowała Kasa Oszczędności weksli za

sumę	a. w. złr. 27,576,500
a że z sumy tėj w tym peryodzie spłacono	a. w. złr. 27,100,097
wynosi przeto stan weksli z dniem 13. Grudnia 1886.	a. w. złr. 476,403.

Dalszą ważną działalnością Kasy Oszczędności nie tyle ze względów korzystnėj fruktyfikacyi funduszów, ile ze względów humanitarnych jest udzielanie zaliczek na fanty ruchome. Dosyć wspomnieć, że stan zaliczek oddziału pożyczkowego na zastawy wynosił z końcem r. 1886 . . . zła. 405,132·22

Myśl założenia Zakładu zastawniczego, jako środka najskuteczniejszego ochronienia niejednego od nienasyconėj lichwy, która właśnie przeciw biednym najzgubniėj występuje, poruszona jeszcze w r. 1865. we Lwowie i bardzo często potém w Radzie miasta Lwowa poruszana, dotąd urzeczywistnioną nie została.

Chociaż nie ulega wątpliwości, że oględna, dbała i spraw świadoma Dyrekcya Zakładów finansowych jest najlepszą rekojmią, że zakład nie poniesie strat, to przecież mogą zajść chwilowo okoliczności trudne, które Zakład wtedy tylko może skutecznie pokonać, nie narażając poręczającėj Gminy na przykrą ewentualność, jeżeli posiada dostateczny własny fundusz, tak zwany **fundusz rezerwowy**.

Że usiłowania Zarządu w tym kierunku podjęte, ab y fundusz rezerwowy w odpowiedniėj zebrać wysokości, pomyślnym zostały uwieńczone skutkiem, nie potrzeba się długo nad tém rozwodzić, dosyć wspomnieć, że własny majątek Kasy, czyli fundusz rezerwowy wynosił z końcem r. 1886. 788.365 zła. 19 ct. z dodaniem zysku w roku ubiegłym osiągniętego, w kwocie **74.142** zła. **29** ct. wynosić będzie pokaźną sumę fl. 862.507 zła. 48 ct. która odpowiada 9.23% w stósunku do dłużnych wkładek.

Mimo tak skrzętnego powiększania funduszu rezerwowego, nie zaniedbał Zarząd kasy Oszczędności, pomny na przepis §.4 swego Statutu i o tėj najpiękniejszéj cnocie chrześcijańskiej „Miłuj bliźniego“, albowiem w ostatnich sześciu latach prócz sumy na fundusz rezerwowy zebranėj, rozdał z czystych zysków na cele dobroczynne i użyteczne 44.900 zła. 48 ct.

Ponieważ według zgodnego, na licznych doświadczeniach opartego zdania znakomitych w rzeczach kasy Oszczędności powag, fundusz rezerwowy jest wystarczającym, gdy dosięga 10% Funduszu wkładkowego kasy, a którėj to zasady po większéj części trzymają się kasy w państwach europejskich, da Bóg że w niedalekiėj przyszłości i nasz Zakład będzie mógł hojniejszymi, niż dotąd datkami wspierać instytucye humanitarne, lub też powołać do życia nową jaką instytucyą, któraby jako pomnik wieczysty świadczyła o owocach roztropnėj oszczędności.

Już dziś nie wielka wprawdzie w rozmiarach, ale doniosła w swych celach i założeniu otwartą została dnia 29. Kwietnia 1885. kasa zaliczkowa dla drobnych rękodzielników i przemysłowców, niemogących nigdzie znaleść taniego kredytu i z tego powodu upadających pod ciężarem lichwy. Fundusz tėj kasy powstał z wydzielonych w roku 1883, 1884, 1885, i 1886. pewnych części czystego zysku kasy Oszczędności i wynosi 12.000 zła. do czego dodać należy narosły procent w kwocie 564 zła. 20 ct. Pożyczki udzielane bywają na 4% w wysokości zła. 10 do 200. Kasa ta rozwija się prawidłowo, a spłaty pożyczek wpływają dosyć punktualnie.

Porównując naszą kasę Oszczędności z innem kasami Oszczędności w Państwie Austryackiém (Cislitawii) śmiało twierdzić można, że rozwój naszéj instytucyi przeszedł wszelkie oczekiwania, albowien gdy nasza Kasa w r 1866. to jest w roku założenia była 123. z rzędu, obecnie po 20 latach istnienia, według wykazów statystycznych na podstawie bilansów Kasa nasza tak co do wysokości funduszu obrotowego jak i co do wysokości funduszu rezerwowego zajmuje między 375. obecnie istniejącemi **kasami** Oszczędności Cislitawii **16te miejsce**. —

Nakładem Gminy Miasta Krakowa. — W drukarni A. Koziańskiego.